

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Översiktsplan 2030 Huddinge kommun samrådsversion

13 juni 2012

Beställare

Huddinge kommun
Joel Edding, samhällsplanerare

Konsult

WSP Samhällsbyggnad
Landskap och miljö
SE-121 88 Stockholm
SVERIGE

Upprättad av: Bengt H. Eriksson

Marie-Louise Stenérus

Granskad av: Marianne Klint

Kontaktpersoner

Bengt H. Eriksson, Bengt.H.Eriksson@WSPGroup.se, 08 688 68 43

Charlotta Faith-Ell, charlotta.faithe-ell@WSPGroup.se, 08 688 65 44

Foto på framsidan från vänster till höger: Thomas Henrikson, Mostphotos och Mostphotos

SAMMANFATTNING

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN

Denna miljökonsekvensbeskrivning har utarbetats av en fristående konsultgrupp och avser Huddinge kommuns förslag på ny översiktsplan (Huddinge kommun - Översiktsplan 2030 samrådsversion). Under arbetet med att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen har konsulten och kommunens planförfattare haft ett ömsesidigt utbyte av synpunkter och kunskap vilket har resulterat i en ytterligare integrering av miljöaspekter i planförslaget, framför allt avseende kulturmiljöfrågor och vissa hälsoaspekter.

Innan planförslaget ställs ut för slutlig granskning omarbetas miljökonsekvensbeskrivningen utifrån synpunkter som lämnats under samrådet. Nya bedömningar görs i de fall planförslaget har ändrats i någon väsentlig omfattning innan utställning.

KOMMUNENS VÄRDEN OCH UTMANINGAR

Huddinge kommun har stora orörda naturområden med höga naturvärden. Inom kommunen finns totalt tio naturreservat och fem Natura 2000-områden. Kommunens natur- och jordbruksmarker ingår även i två av Stockholmsregionens så kallade gröna kilar: Hanvedenkilen och Bornsjökilen. Många av Huddinges sjöar är övergödda vilket kommer kräva omfattade insatser inom de närmaste åren.

I Huddinge finns även höga kulturmiljövärden, såväl i bebyggelsen som i landskapets strukturer och lämningar. I Hanveden finns exempelvis landets största och tätaste koncentration av boplatser från äldre stenålder. Ett varierat landskap med höga naturvärden och en rik kulturhistoria gör att Huddinges marker ofta har ett högt bevarandevärde och är viktiga för det lokala och regionala friluftslivet.

Vägtrafiken förväntas öka mycket kraftigt i kommunen, bland annat till följd av en kraftig befolkningstillväxt och av utbyggnaden av Södertörnsleden och öppnandet av Förbifart Stockholm. Antalet bilresor i kommunen befaras öka med hela cirka 60 procent fram till år 2030 om inte begränsande åtgärder vidtas¹.

Biltrafiken utgör redan idag den enskilt största källan till kommunens miljöproblem. Förutom utsläpp av klimatpåverkande koldioxid förorsakar vägtrafiken även utsläpp luftföroreningar. Ungefär 9 procent av befolkningen anser sig störda av luftföroreningar². Höga luftföroreningshalter förekommer framför allt utefter högratifierade gator och vägar i kommunen.

Vid sidan av luftföroreningar genererar trafiken dessutom ett diffust ”bullerregn” över stora delar av kommunen och förorsakar lokalt skadligt höga bullernivåer. Hela 31 procent av Huddingeborna upplever sig störda av trafikbuller och cirka 24 procent av annat buller.

PLANFÖRSLAGETS MILJÖPÅVERKAN

Klimatet

Planförslaget innehåller en rad åtgärder som kommer att minska Huddinges utsläpp av koldioxid såsom förtätning av bebyggelsen i kollektivtrafiknära lägen, ett förbättrat kollektivtrafikutbud samt ett förbättrat och utökat cykelnät. Vid sidan av åtgärder för ökad användning av kollektivtrafik och cykel, innehåller planförslaget även riktlinjer för att minska energiförbrukningen i tillkommande bebyggelse och för att stimulera användningen av förnyelsebar energi.

Den förväntat kraftiga tillväxten av vägtrafik under planperioden bedöms dock medföra att utsläppen av koldioxid inte kommer minska i den grad som behövs för att kommunen ska nå sina lokalt satta utsläppsmål. Förslaget till ny översiktsplan leder dock i rätt riktning och kommer att bidra till lägre klimatpåverkan.

¹Kommunövergripande trafikprognos Huddinge kommun Version 1.1, WSP 2012-04-16

²Rapport till Huddinge kommun, SKOP, 2009

Naturmiljön

Enligt planförslagets riktlinjer ska skogar med höga naturvärden bevaras och vid behov skyddas långsiktigt, vilket är positivt sett ur naturmiljösynpunkt. Av planförslaget framgår att flera reservatsbildningar pågår. Kommunens stora naturområden kommer att påverkas i förhållandevis liten omfattning av ny bebyggelse. Oundvikligen kommer dock naturmark att tas i anspråk, bland annat för kompletteringsbebyggelse vid fritidshusområden. Det är tveksamt om det är en god hushållning att använda naturmark för gles bebyggelse i den omfattning som planförslaget anger.

Det större bebyggelseområde som planeras inom Bornsökilen mellan Flemingsberg-Masmo kommer att påverka naturvärden. Beroende på exploateringarnas omfattning och på vilka barriärbrytande åtgärder som genomförs, kan kilens ekologiska funktioner påverkas såväl positivt som negativt. Haningeleden har sin sträckning rakt genom Hanvedenkilen inom Flemingsbergsskogen; ett av Hanvedens biologiska kärnområden vilket kommer att påverka naturmiljön mycket kraftigt.

Med beaktan av de skador på arter och ekosystem som Haningeleden riskerar att medföra, bedöms planförslaget i denna del varken vara förenlig med miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt och djurliv* eller med det delmål i kommunens inriktningsbeslut för översiktsplan 2030 som anger att naturreservat och gröna kilar ska värnas.

Vattenkvaliteten

Den utbyggnad av kommunens VA-system som följer av planförslaget, och som innebär att de fritidshus som har eller kommer bli permanentboenden ansluts till kommunalt VA, leder sannolikt till kraftigt minskade utsläpp av gödande ämnen. Med hänsyn till att dagvattnet idag i huvudsak leds orenat direkt till kommunens sjöar och vattendrag, bedöms även planförslagets riktlinjer för hantering av dagvattnet bidra till en förbättrad vattenkvalitet.

Den förväntade trafikökningen på såväl befintliga som tillkommande vägar, kommer att resultera i mer kraftigt förorenat dagvatten. I vilken grad detta i sin tur får effekter på ytvattenkvaliteten beror på i vilken grad och omfattning vattnet renas innan det når sjöar och vattendrag, eller grundvattnet. Som en

följd av utbyggnaden av VA-systemen i fritidshusområdena, bedöms risken för förorening av dricksvattnet i kommunens privata brunnar minska.

Planförslaget bedöms få en positiv inverkan på vattenkvaliteten i Huddinges vattenförekomster, liksom i nedströms liggande sjöar och vattendrag. Sammantaget bedöms planförslaget bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag*.

Kulturmiljön

Planförslaget riktlinjer anger att ny bebyggelse generellt sett ska tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse. Många av de kulturhistoriska värdena finns dock insprängda i, eller utgör en del av den befintliga bebyggelsemiljön. Planförslagets inriktning på förtätning av redan befintliga bebyggelseområden, riskerar därför att leda till att såväl enskilda objekt som kulturhistoriskt värdefulla miljöer skadas.

Flera särskilt utpekade områden för utveckling och exploatering, exempelvis Länna och Glömstadalen, innehåller och tangerar områden och miljöer med höga kulturhistoriska värden. Planförslaget innehåller inga riktlinjer för hur dessa värden ska skyddas och tillvaratas i de nya bebyggelsemiljöerna. För att inte genomförandet av planförslaget ska resultera i att kulturmiljövärden går förlorade, måste planförslaget vidareutvecklas avseende kulturmiljö.

Rekreativförutsättningarna

Många mindre grönområden, ofta viktiga för människors närrekreation, kommer att försvinna när bostäder, arbetsplatser och serviceanläggningar ska byggas till 40 000 nya Huddingebor. Planförslaget leder dock samtidigt till att Huddinge får fler parker och ytor för spontanidrott, bättre cykelmöjligheter samt till att kommunens stora naturområden bevaras, tillgängliggörs samt aktiveras. Detta kommer i sin tur skapa nya möjligheter för rekreation och en fysiskt aktiv fritid för såväl Huddingeborna som för besökare från andra kommuner.

Bullernivåerna i flera av kommunens rekreativ- och friluftsområden riskerar dock att öka. Störst negativ inverkan har Haningeleden, vars utbyggnad kommer att förorsaka buller i tidigare ostörda områden inom ett område av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Trots de ökade

bullernivåerna bedöms förslaget till ny översiktsplan sammantaget öka möjligheterna till rekreation och friluftsliv i Huddinge, vilket i sin tur främjar en fysiskt aktiv och hälsofrämjande livsstil.

Luftkvaliteten

Planförslagets huvudinriktning att öka de hållbara transporternas andel av resandet är positivt ur luftmiljösynpunkt. För att stärka kollektivtrafikens konkurrensförmåga eftersträvas en tät bebyggelse i goda kollektivtrafiklägen. En allt för tät bebyggelse kan dock i vissa fall leda till att luftkvaliteten försämras lokalt om utvärdringsförhållandena försämras i det enskilda gaturummet.

Trots planförslagets tydliga inriktning och faktiska åtgärder kommer vägtrafiken inom kommunen att öka jämfört med dagens trafik. För att kunna bryta vägtrafikens tillväxttrend och komma till rätta med dess påverkan på luftkvaliteten, krävs sannolikt åtgärder som är direkt hämmande på biltrafiken. De nya trafikleder som ingår i planförslaget verkar i motsatt riktning.

Den utveckling som föreslås för det transportintensiva området Kungens kurva, kan befaras leda till en så pass omfattande trafikallstring att den lokala luftkvaliteten kan påverkas. Sammantaget bedöms dock planförslaget bidra till att luftkvaliteten förbättras, eller åtminstone till att den inte försämras, i kommunen.

Ljudmiljön

Planförslaget anger att kommunen eftersträvar en hög exploatering i goda kollektivtrafiklägen, det vill säga huvudsakligen runt spårstationer och utefter kollektivtrafikstråk. Det betyder att en stor andel av den tillkommande bebyggelsen kommer att byggas i de områden där avsteg från gällande bullerriktvärden accepteras.

Byggandet av Södertörnsleden kommer innebära att några bostadsområden och enskilda bostadshus avlastas från buller. I gengäld kommer tidigare helt ostörda områden att belastas av kraftigt vägtrafikbuller.

Eftersom såväl vägtrafiken som trafiken på järnvägar och tunnelbana förväntas öka kommer redan bullerutsatta miljöer att belastas med än mer buller. Ungefär en tredjedel av alla Huddingebor upplever sig idag störda av trafikbuller. Hur buller vid redan existerande bostadsbebyggelse ska hanteras, behandlas inte i planförslaget.

Sammanfattningsvis bedöms planförslaget leda till att fler människor kommer att utsättas för skadligt höga bullernivåer än idag och att områden som idag är fria från trafikbuller kommer att vara kraftigt bullerstörda. En sådan utveckling riskerar få allvarliga negativa konsekvenser på människors hälsa och välbefinnande.

Risikförhållandena

Den allmänna trenden är att allt mer gods transporteras på de vägar och järnvägar som genomkorsar kommunen, så även farligt gods. Samtidigt gör de pågående klimatförändringarna att risken för översvämningar, ras och skred ökar. Med den kraftiga befolkningstillväxt som planförslaget har som utgångspunkt, bedöms resultatet bli att fler människor än idag kommer att beröras av potentiella olycksrisker.

Enligt planförslaget kommer den nya bebyggelsen att koncentreras till områden med bra infrastruktur, särskilt den spårbundna. Det betyder att fler människor kommer att bo nära dessa riskkällor. På vilket sätt skyddsavstånd upprätthålls och skyddsåtgärder föreskrivs i detaljplaner och bygglov blir avgörande för om denna utveckling är acceptabel sett ur ett riskperspektiv

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING.....	2
1 BAKGRUND.....	7
2 PLANFÖRSLAGET - ÖVERSIKTSPLAN 2030.....	8
2.1 PLANENS FUNKTION OCH HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	8
2.2 PLANENS FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA PLANER OCH PROGRAM.....	8
2.3 RIMLIGA ALTERNATIV.....	9
3 MILJÖBEDÖMNINGEN.....	10
3.1 BEHOV OCH SYFTE.....	10
3.2 MILJÖBEDÖMNINGENS GENOMFÖRANDE.....	10
3.3 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGENS AVGRÄNSNING.....	12
3.4 OSÄKERHETER I UNDERLAG OCH BEDÖMNING.....	13
4 FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UTGÅNGSPUNKTER.....	14
4.1 VIKTIGA SAMHÄLLSMÅL.....	14
4.2 BINDANDE MILJÖKVALITETSKRAV.....	15
4.3 AKTUELLA MILJÖ- OCH SAMHÄLLSFÖRHÅLLANDEN.....	16
5 EN UTVECKLING UTAN NY ÖVERSIKTSPLAN.....	18
5.1 NOLLALTERNATIVET – ANTAGNA SAMHÄLLSFÖRÄNDRINGAR.....	18
5.2 FÖRVÄNTAD MILJÖUTVECKLING.....	19

6	PLANFÖRSLAGETS BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	20
6.1	KLIMATPÅVERKAN.....	20
6.2	NATURMILJÖ	24
6.3	KULTURMILJÖ.....	31
6.4	REKREATION OCH FRILUFTSLIV	36
6.5	VATTENMILJÖ.....	39
6.6	LUFTKVALITET.....	44
6.7	LJUDMILJÖ - BULLER	46
6.8	RISKFÖRHÅLLANDEN	49
7	UTVÄRDERING MOT MÅL OCH INTENTIONER RIKTNINGSANALYS	53
8	UPPFÖLJNING AV PLANENS MILJÖPÅVERKAN	55
9	KÄLLOR.....	56
	BILAGA 1 MARKANVÄNDNINGSKARTA	58
	BILAGA 2 HUDDINGE KOMMUNS INRIKTNINGSBESLUT	59
	BILAGA 3 NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL.....	60
	BILAGA 4 FOLKHÄLSOMÅL.....	62
	BILAGA 5 HUDDINGE KOMMUNS VATTENFÖREKOMSTER.....	63

1 BAKGRUND

Huddinge kommuns nu gällande översiktsplan är antagen av kommunfullmäktige år 2001. Den har aktualitetsförklarats 2006. Ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan påbörjades under 2010. Planprocessen har hittills bland annat innefattat en omfattande dialog med medborgare, näringsliv och miljöorganisationer.

Den 2 maj 2011 antog kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut för kommunens nya översiktsplan, *Översiktsplan 2030*. Inriktningsbeslutet sammanfattas i fyra huvudinriktningar som vardera är indelade i ett antal delmål. Den beslutade inriktningen ska dock ses som en helhet.

- Fler arbetsplatser inom tillväxtbranscher samt levande stadsmiljöer
- Ett grönt och hållbart Huddinge med en ansvarsfull samhällsutveckling
- Huddinge växer och sammanhållningen ökar genom att kommunens olika delar binds samman och levandegörs
- De regionala infrastrukturprojekten genomförs och inom kommunen prioriteras gång-, cykel- och kollektivtrafik

Tidsplanen för framtagandet av översiktsplanen anger att samråd med myndigheter, organisationer och allmänhet genomförs under perioden augusti-oktober 2012; att det färdiga planförslaget ställs ut för granskning under hösten/vintern 2013 och att planen beslutas av kommunfullmäktige våren/sommaren 2014.

Figur 1. Kungens Kurva (Foto: Holger Ellgard)

2 PLANFÖRSLAGET - ÖVERSIKTSPLAN 2030

2.1 PLANENS FUNKTION OCH HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar kommunens hela geografiska område. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön inom kommunen och vara vägledande för såväl planläggning med detaljplaner och områdesbestämmelser som konkreta och dagliga beslut i bygg- och tillståndsärenden. En kommunal översiktsplan är dessutom ett viktigt beslutsunderlag vid myndigheters och domstolars tillståndsgivning och annat beslutsfattande.

I en översiktsplan redovisar kommunen sin avsikt när det gäller mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen, miljö kvalitetsnormer och allmänna intressen i övrigt. I planen redovisas också hur kommunen avser att ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program samt områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Det översiktsplanförslag som kommunen utarbetat utgår från att Huddinge ska kunna växa med cirka 40 000 invånare fram till år 2030. Det nödvändiga bebyggelsestillskottet ska huvudsakligen tillkomma inom och i anslutning till redan befintlig bebyggelse. Bostäder och offentlig service ska i allt väsentligt lokaliseras till kollektivtrafikstarka lägen. Huvuddragen i den framtida markanvändningen framgår av planförslagets markanvändningskarta, vilken är bifogad denna miljökonsekvensbeskrivning (bilaga 1).

Genom att förbättra förutsättningarna för gående och cyklister, koncentrera bebyggelsen till kollektivtrafknära lägen och eftersträva en funktionsblandad bebyggelse, ger planförslaget fysiska förutsättningar för att begränsa den prognostiserade biltrafiktillväxten. En sammanhållen och

förtätad bebyggelse begränsar också behovet av att exploatera naturmark. I planen läggs stor vikt vid att bevara viktiga naturmiljöer och att garantera befolkningens en god tillgång till parker och friluftsområden.

I planförslaget har de områden som föreslås få störst bebyggelsestillskott, med hjälp av olika tekniker, behandlats mer ingående: Ett större exploateringsområde presenteras i form av scenarier och för sex av kommunens lokala centrum har särskilda strukturplaner utarbetas.

2.2 PLANENS FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA PLANER OCH PROGRAM

En kommunal översiktsplan som upprättas i Stockholms län ska ta stöd i den regionplan (RUF 2010) som enligt plan- och bygglagen beslutats för länet. Regionplanen är vägledande för sådana markanvändningsfrågor som angår flera kommuner eller behöver samordnas i flera kommuners översiktliga planering. Efter beslut av länsstyrelsen fullgör RUF 2010 även funktionen som regionalt utvecklingsprogram (RUP). RUF 2010 förutsätts ligga till grund för kommunernas planering; särskilt översiktsplaner, fördjupningar av översiktsplaner och kommunala utvecklingsprogram.

En översiktsplan är starkt vägledande för en kommuns detaljplanering. Intentionerna i en översiktsplan förväntas till stor del tillgodose/säkras med hjälp av efterföljande detaljplanering. Detaljplaner och områdesbestämmelser bör i normalfallet ha ett uttalat stöd i den kommunala översiktsplanen.

Huddinges gällande översiktsplan, *Översiktsplan 2000*, har en antagen fördjupning för området Storängen. Ytterligare två fördjupningar är under beredning, dels för Flemingsberg och dels för Kungens kurva. I båda fallen har samråd hållits om planförslagen. Kommunen kommer besluta att samtliga tre fördjupningar ska gälla för Översiktsplan 2030.

Utöver översiktsplanen finns flera strategiska dokument som är styrande för kommunens utveckling. Dessa dokument utgör ett komplement till översiktsplanen samt verkar som underlag till andra strategiska dokument och utredningar i kommunen. Följande dokument är särskilt viktiga med avseende på denna miljöbedömning:

- Klimat- och energiplan
- Huddinges Agenda 21
- Klimat- och sårbarhetsutredning
- Cykelplan
- Avfallsplan

2.3 RIMLIGA ALTERNATIV

En miljökonsekvensbeskrivning ska enligt 6 kap. 12 § miljöbalken identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. Den geografiska räckvidden av en översiktsplan är lagstadgad varför det i detta fall endast kan handla om alternativa utformningar av planen.

Vid bedömning av vad som i lagens mening kan anses vara ”rimliga alternativ”, behöver hänsyn bland annat tas till hur preciserat planens syfte är i det aktuella planeringsskedet. En översiktsplans innehåll och inriktning kan vara en relativt öppen fråga i samrådsskedet medan planförslaget förutsätts vara mer preciserat och entydigt till utställningsskedet. Möjligheten att identifiera realistiska alternativ är därmed vanligtvis större i samrådsskedet än i utställningsskedet.

Att söka rimliga alternativ, utvärdera dem och att välja alternativ är enligt Boverkets vägledning³ en del av själva planarbetet. I föreliggande planförslag finns tre alternativa scenarier för exploatering av området mellan Flemingsberg och Masmo.

³ Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen, mars 2006

3 MILJÖBEDÖMNINGEN

3.1 BEHOV OCH SYFTE

När en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska myndigheten eller kommunen, i de fall dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan⁴, göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen.

En kommunal översiktsplan bedöms alltid medföra en betydande miljöpåverkan eftersom en sådan plan regelmässigt behandlar olika lokaliserings- och exploateringsfrågor och syftar till att styra mot en viss mark- och vattenanvändning. Därigenom uppfylls alltid minst ett av de två kriterier⁵ i MKB-förordningen, som avgör frågan om betydande miljöpåverkan.

Syftet med att genomföra en miljöbedömning är ”att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas” (miljöbalken 6 kap. 11 §, andra stycket). Miljöbedömningen ska fungera som stöd för, och ge underlag till, arbetet med att hitta en lämplig utformning av planen. Den ska vara pådrivande för ökad miljöhänsyn och göra det möjligt att redan i planarbetet väga miljökonsekvenser mot andra viktiga faktorer.

⁴ 6 kap. 11 § första stycket, miljöbalken

⁵ 4 § första stycket, MKB-förordningen

3.2 MILJÖBEDÖMNINGENS GENOMFÖRANDE

Process och dokument

En miljöbedömning är ett förfarande som består av ett antal processteg som bland annat omfattar behovsbedömning, avgränsning och samråd. Inom ramen för en miljöbedömning ska en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. När en miljöbedömning genomförs för en plan som upprättas med stöd av plan- och bygglagen, till exempel en översiktsplan, koordineras så långt möjligt de krav på samråd som finns för miljöbedömningen med den planeringsprocess som tillämpas för den aktuella planen.

För denna miljöbedömning har samråd om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad, enligt 6 kap. 13 § miljöbalken, genomförts med länsstyrelsen och berörda kommuner. Kravet i 14 § på att tillgängliggöra miljökonsekvensbeskrivningen tillsammans med planförslaget tillgodoses när samråd och utställning genomförs om översiktsplanen enligt PBL:s bestämmelser.

Miljökonsekvensbeskrivningen har utarbetats av en fristående konsultgrupp och, om inget annat anges, är det konsultgruppen som står för de värderingar och bedömningar som görs i dokumentet. Under arbetet med att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen har konsulten lämnat förslag och synpunkter till, respektive inhämtat kommentarer från, kommunens planförfattare. Det ömsesidiga utbytet av synpunkter och kunskap har resulterat i en ytterligare integrering av miljöaspekter i planförslaget, framför allt avseende kulturmiljöfrågor och vissa hälsoaspekter.

Efter det att plansamråd enligt plan- och bygglagens bestämmelser har genomförts, kommer miljökonsekvensbeskrivningen att omarbetas utifrån inkomna synpunkter och nya bedömningar kommer att göras i de fall planförslaget ändras i någon väsentlig omfattning.

Några centrala begrepp

För att beskriva planförslagets betydande miljöpåverkan används i miljökonsekvensbeskrivningar oftast begreppen *påverkan*, *effekt* och *konsekvens*. I vanligt tal är orden delvis synonymer till varandra men i MKB-sammanhang, där det ofta är väsentligt att särskilja olika moment i en händelsekedja, används de med skilda betydelser:

- **Påverkan** är den förändring av fysiska eller beteendemässiga förhållanden som planens genomförande medför.
- **Effekt** är den förändring i miljön som påverkan medför, som till exempel förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller luftföroreningar.
- **Konsekvens** är den verkan de uppkomna effekterna har på en viss företeelse, till exempel klimatet, människors hälsa eller biologisk mångfald.

Med hänsyn till att denna miljökonsekvensbeskrivning är av relativt övergripande karaktär, görs beskrivningarna huvudsakligen med avseende på planförslagets *påverkan*.

Det grundläggande syftet med en miljöbedömning är att ”miljöanpassa” planens innehåll. Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller därför inte bara bedömningar och beskrivningar utan också olika åtgärdsförslag riktade till kommunen.

- **Förslag på åtgärder** är förslag på ytterligare miljöanpassningar av planförslaget som bör övervägas inför utställningen av planen alternativt förslag på åtgärder för den efterföljande planeringen, i syfte att undvika eller att minimera negativ miljöpåverkan. Alternativt kompletterande åtgärder i syfte att realisera planens miljöintentioner.

Bedömningsgrunder

Bedömningarna i denna miljökonsekvensbeskrivning är av kvalitativ karaktär. Bedömningarna bygger dock på underlag av kvantitativ art, exempelvis statistik och prognoser. Om inget annat anges används nuläget som grund för de jämförelser som görs i miljökonsekvensbeskrivningen.

Två typer av bedömningsgrunder har använts i denna miljökonsekvensbeskrivning. Den ena typen är konstruerade frågor och används i den övergripande analys som gjorts för att bedöma om planen sammantaget lever upp till dess syfte; ”att skapa goda livsmiljöer och att främja en långsiktigt hållbar utveckling”.

Frågorna är konstruerade av de övergripande målen för Sveriges miljö- och folkhälsopolitik samt utifrån det inriktningsbeslut som ligger till grund för planen. Tre nyckelord från inriktningen: ”Ett grönt och hållbart Huddinge med en ansvarsfull samhällsutveckling” har omvandlats till frågor utifrån följande samband:

- Ett *grönt* Huddinge förutsätter att naturen förvaltas väl och ges ett långsiktigt skydd⁶.
- Ett *hållbart* Huddinge förutsätter en god hushållning med naturens och samhällets resurser.
- En *ansvarsfull* samhällsutveckling förutsätter hänsyn till kommande generationers välbefinnande och att tidigare generationer fotsår bevaras och vårdas.

Den andra typen av bedömningsgrunder är specifikt relaterade till en miljöaspekt eller ett miljöintresse och har använts för att identifiera, värdera och beskriva planens miljöpåverkan inom ett visst sakområde. Dessa bedömningsgrunder är av varierande karaktär och ursprung, exempelvis lagreglerade normer, fastställda riktvärden samt kommunala och regionala mål. I de avsnitt som behandlar planens betydande miljöpåverkan redogörs för vilka bedömningsgrunder som huvudsakligen har använts för respektive sakområde.

⁶ Långsiktigt skydd skapas vanligtvis genom reservatsbildning men kan också uppnås med olika former av avtal eller genom utpekanden av särskilda bevarandeområden i översiktplanen. Eftersom översiktplanen bara är vägledande blir dock detta skydd svagare.

3.3 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGENS AVGRÄNSNING

Samråd om avgränsningen

Innan en kommun bestämmer omfattningen av, och detaljeringsgraden för, en miljökonsekvensbeskrivning ska kommunen samråda med den eller de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen (6 kap. 13 § miljöbalken).

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till:

- Bedömningsmetoder och aktuell kunskap,
- Planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad,
- Allmänhetens intresse och
- Att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

Ett samrådsmöte om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad (så kallat avgränsningssamråd) hölls med Länsstyrelsen i Stockholms län den 10 april 2012. Samråd genomfördes via utskick med Botkyrka kommun, Haninge kommun, Stockholms stad samt Tyresö kommun under perioden 2 april till 16 april 2012.

Skriftliga synpunkter inkom från Stockholms stad och Haninge kommun. I båda yttrandena understryks behovet av att behandla planens inverkan på kommunöverskridande natur- och friluftsområden. Efter genomfört samråd tog kommunen ställning för den avgränsning som redovisas nedan.

Vald omfattning och detaljeringsgrad

Nivåavgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningens detaljeringsgrad har anpassats till översiktsplanens strategiska karaktär. Det betyder att planens

miljöpåverkan oftast beskrivs på systemnivå och att analyserna generellt inte avser enskildheter eller enskilda objekt. Undantag finns framför allt i avsnitt 6.3 Kulturmiljö. Detta eftersom de kulturhistoriska värdena ofta är unika och knutna till en viss plats eller byggnad och därför inte kan aggregeras till större enheter.

I det fall det under samrådet framkommer att den valda detaljeringsgraden förexempelvis en viss sakfråga är otillräcklig, får kommunen pröva behovet av kompletterande och/eller fördjupade analyser.

Tidsmässig avgränsning

Den tidsmässiga avgränsningen för miljökonsekvensbeskrivningen sträcker sig till år 2030, vilket är samma årtal som satts som tidshorisont för översiktsplanen. De förändringar och konsekvenser som planen kan förväntas ge kommer dock i de flesta fall att framträda successivt under tidsperioden fram till dess. Vissa förändringar och konsekvenser kan även uppstå senare än 2030.

Geografisk avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningens rumsliga avgränsning utgörs i de flesta avseenden av kommungränsen. För vissa miljöaspekter identifieras och bedöms dock planens påverkan med andra geografiska perspektiv. Planens påverkan på vatten och enskilda vattenförekomster har exempelvis ofta betydelse för hela avrinningsområdet, grönstrukturen måste alltid ses i ett regionalt perspektiv och planförslagets påverkan på klimatet är en fråga av global natur.

Sakmässig avgränsning

En miljöbedömning ska enligt miljöbalken identifiera och värdera den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma avseende ”biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter”.

Med utgångspunkt i översiktsplanens syfte, strategiska innehåll och långsiktiga karaktär kan det inte uteslutas att en betydande miljöpåverkan kan uppkomma för var och en av de ovan uppräknade aspekterna. Samtliga obligatoriska aspekter behandlas därför i miljökonsekvensbeskrivningen, dock inte alltid i sina enskildheter och särskilt benämnda. I flera fall beskrivs istället planens påverkan på aggregerade företeelser som inrymmer flera olika miljöaspekter. Exempelvis behandlas planens inverkan på såväl biologisk mångfald som växt- och djurliv genom att dess påverkan på *naturmiljön* beskrivs.

Miljökonsekvensbeskrivningens fokus ligger på de planeringsfrågor där den allvarligaste miljöpåverkan riskerar att uppstå, samt på de frågor där planen bedöms ha störst potential att påverka miljön i positiv riktning. Följande frågor har bedöms vara av sådan karaktär:

- Trafik/Transporter
- Markexploateringar
- Vattenvård/Förvaltning
- Externhandel/Dagligvaruförsörjning

3.4 OSÄKERHETER I UNDERLAG OCH BEDÖMNING

Miljökonsekvensbeskrivningar är alltid förknippade med osäkerheter. Det finns dels genuina osäkerheter i alla antaganden om framtiden och dels finns det osäkerheter förknippade med analytisk kvalitet och kunskapsläge, så kallade hävbara osäkerheter. Osäkerheter av denna art härrör i denna miljökonsekvensbeskrivning huvudsakligen från att miljökonsekvensbeskrivningen har slutredigerats på mycket kort tid.

Osäkerheter ligger också i att de underlag och källor som använts för miljöbedömningen kan vara behäftade med olika brister. Prognoser och beräkningar kan exempelvis vara missvisande på grund av felaktiga antaganden, felaktiga ingångsvärden eller begränsningar och brister i bakomliggande modeller. Arten och omfattningen av osäkerheter framgår heller inte alltid av källrapporterna.

Såväl beställare som utförare har kvalitetsgranskat innehållet i denna miljökonsekvensbeskrivning. Trots det går det inte att garantera att alla fel har eliminerats. En viktig del i det samråd som genomförs är därför den externa granskning som då görs av myndigheter, organisationer och allmänhet. Synpunkter som under samrådet inkommer på miljökonsekvensbeskrivningens omfattning, dess skaliga innehåll med mera, kommer att tillvaratas inför att det slutliga planförslaget ställs ut i enlighet med PBL:s processregler.

Figur 2. Byggsamhet (Foto: WSP)

4 FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UTGÅNGSPUNKTER

En given utgångspunkt för miljökonsekvensbeskrivningens analyser och bedömningar är miljöbedömningens grundläggande syfte: ”att integrera miljöaspekter i planen”. Miljökonsekvensbeskrivningens roll är alltså inte enbart att redogöra för planens betydande miljöpåverkan utan även att peka på brister och föreslå avhjälpande åtgärder, exempelvis i efterföljande planering.

Andra viktiga utgångspunkter i en miljöbedömning är samhällets och kommunens egna mål för miljö och hållbar samhällsutveckling, krav i plan- och miljölagstiftning, aktuella miljöförhållanden samt planens karaktär. En översiktsplan kan generellt sett sägas ha goda förutsättningar att integrera miljöaspekter på ett ändamålsenligt sätt.

4.1 VIKTIGA SAMHÄLLSMÅL

Det finns ett stort utbud av mål och inriktningsdokument som utgör förutsättningar för en kommunal översiktsplan. I detta kapitel har bara de som har störst betydelse ur miljö- och hälsosynpunkt tagits upp⁷.

Nationella folkhälsomål

Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhällsenliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Ansvar för folkhälsoarbetet är fördelat mellan olika sektorer och nivåer i samhället och utgår från elva målområden. Målområdena grupperar de faktorer i människors livsvillkor och vanor som har störst betydelse för

hälsan; Dels faktorer som är kopplade till människors livsvillkor och dels faktorer knutna till människors levnadsvanor och livsstil. Av de elva övergripande målområdena är fem relevanta att beakta i den fysiska samhällsplaneringen.

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barn och ungas uppväxtvillkor
4. Miljöer och produkter
5. Ökad fysisk aktivitet

Nationella miljömål

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål och sexton miljö kvalitetsmål.

Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljö kvalitetsmålen ska nås. Generationsmålet är därför vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. I målet står det även att arbetet med att lösa de svenska miljöproblemen inte ska ske på bekostnad av att vi exporterar miljö- och hälsoproblem till andra länder.

De sexton miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Samtliga mål redovisas i bilaga 3. Målen beskriver den miljömässiga dimensionen av politiken för hållbar utveckling och anger det tillstånd i miljön som det samlade miljöarbetet ska leda till senast år 2025 (år 2050 för klimatmålet).

⁷ För en mer komplett bild av den nationella målfloran hänvisas till Boverkets rapport:

”Sammanställning av nationella mål, planer och program med betydelse för fysisk samhällsplanering”. Boverket november 2011

Av dessa sexton mål bedöms följande ha särskild relevans för Huddinges översiktsplanering:

- Begränsad klimatpåverkan
- Levande sjöar och vattendrag
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Regionala miljömål

År 2006 regionaliserande länsstyrelsen de nationella delmålen till regionala delmål för Stockholms län. Tidshorisonten för samtliga regionaladelmål har nu gått ut och några nya delmål kommer inte att tas fram. Istället arbetar länsstyrelsen med åtgärder direkt kopplade till de av Riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen.

Regionala mål för klimat har dock tagits fram i den *Klimat- och energistrategi* som har utarbetats för länet⁸. Även RUFSS som började gälla 2010 innehåller regionala mål om energi och klimat.

Lokala miljömål

Huddinge kommun har utvecklat och antagit en rad lokala mål och vägledande dokument för såväl miljöfrågor som en hållbar samhällsutveckling i bred bemärkelse. De nationella miljö kvalitetsmålen har implementerats i kommunens lokala Agenda 21.

Huddinges Agenda 21 befinner sig hierarkiskt på en övergripande nivå och styr andra dokument såsom energiplan, avfallsplan med mera. Dokumentet är styrande för kommunala verksamheter och vägledande för övriga aktörer. Agendan avser perioden 2009-2015.

Dokumentet ger riktning och styrning för hur Huddinge ska kunna utvecklas till ett hållbart samhälle och på så sätt uppfylla kommunens övergripande mål om en hållbar samhällsutveckling. Agendan behandlar i

första hand den ekologiska hållbarheten även om den sociala och den ekonomiska hållbarheten på olika sätt hanteras i dokumentet. Agenda 21-dokumentet visar på mål och åtgärder som är utöver de krav som ställs i miljölagstiftningen men ligger i linje med dessa. De olika målområdena i Agenda 21 bidrar till att uppnå samtliga nationella miljömål som berör Huddinge och även några av folkhälsomålen (Bilaga 4).

4.2 BINDANDE MILJÖKVALITETSKRAV

Vid planering enligt plan- och bygglagen ska ett antal uppräknade allmänna intressen beaktas. De flesta av dessa är vad som i miljöbedömningssammanhang brukar benämnas miljöfaktorer. Även miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark och vatten samt miljö kvalitetsnormer ska tillämpas i planeringen.

Miljö kvalitetsnormer är bindande nationella föreskrifter om lägsta godtagbara miljö kvaliteten. Normer finns beslutande för såväl vatten- som luftmiljöer och avser olika kemiska, fysiska och biologiska parametrar. De normer som är relevanta för denna översiktsplan avser utomhusluft respektive vissa vattenförekomster.

Kommuner och myndigheter är ansvariga för att miljö kvalitetsnormer följs och att, inom sina respektive ansvarsområden, vidta de åtgärder som behöver göras enligt fastställda åtgärdsprogram. Huddinge omfattas av två sådana åtgärdsprogram. Ett som avser miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet och gäller inom Stockholms län och ett som avser miljö kvalitetsnormer för vattenkvalitet och är upprättat för Norra Östersjöns vattendistrikt.

⁸ Länsstyrelsens hemsida 2012-05-18

4.3 AKTUELLA MILJÖ- OCH SAMHÄLLSFÖRHÅLLANDEN

Stor befolkning och ett diversifierat näringsliv

Med sina nära 100 000 invånare är Huddinge länets näst största kommun och invånarantalet förväntas fortsätta att öka. Befolkningsstillväxten ger ett ökat behov av bland annat bostäder, utbildningsplatser, arbetsplatser samt en fungerande samhällsstruktur, till exempel kollektivtrafik.

Av de omkring 45 000 Huddingebor som förvärvsarbetar, har omkring 30 procent sin arbetsplats inom Huddinge, medan resterande 70 procent pendlar till sin arbetsplats i en annan kommun.

Huddinge kommun har ett varierande och växande näringsliv. Kungens kurva- Skärholmen, med bland annat världens största IKEA-varuhus, har idag cirka 30 miljoner besökare per år och är därmed Skandinavien största handelsplats. Ett stort handelsområde finns även i Länna intill Nynäsvägen i östra Huddinge.

Flemingsberg i kommunens västra del utgör ett centrum för utbildning och forskning. Inom området finns såväl Karolinska Universitetssjukhuset som ett universitetsområde med cirka 20 000 studenter fördelade mellan Södertörns högskola, Karolinska Institutet och Kungliga Tekniska Högskolan.

En omfattande infrastruktur

Med sina stora genomfartsvägar och järnvägar utgör Huddinge en transitkommun sett ur regionalt perspektiv. Tillgången till kollektivtrafik i Huddinge är god. Cirka 68 procent av Huddinge kommuns invånare bor inom 1200 meter från en järnvägs- eller tunnelbanestation.

Kraftledningarna, fjärrvärmesystemen, huvudvattenledningarna och spillvattentunnlarna leder el, vatten och avloppsvatten genom kommunen till och från regionens kärna. Mälaren utgör Huddinges huvudsakliga dricksvattentäkt medan Östersjön utgör den huvudsakliga recipienten för kommunens avloppsvatten. Kommunen har inget eget vattenverk. Vattnet levereras istället från Norsborgs reningsverk i Botkyrka kommun.

Höga miljövärden

Huddinge utgör en grön kommun med stora orörda naturområden. Landskapet är mycket varierat och innefattar såväl skogsområden som odlingslandskap och våtmarker. En stor andel av Huddinges natur är skyddad. Inom kommunen finns totalt tio naturreservat och fem Natura 2000-områden. Hanvedenkilen samt Bornsjökilen, vilka båda sträcker sig genom kommunen, är två av Stockholmsregionens gröna kilar.

Figur 3. Trehörningen i Hanvedenkilen (Foto: Wikimedia Larske)

Huddinge har stora kulturhistoriska värden i form av ett stort antal bevarade gamla bytomter, gårdar och torp samt fornlämningar. I Hanveden finns exempelvis landets största och tätaste koncentration av boplatser från äldre stenålder. Av Huddinges fornlämningar och äldre kulturmiljöer är de tidiga stenåldersboplatserna särskilt intressanta och bevarandevärda.

Den höga andelen naturmark i kombination med en rik kulturhistoria innebär att Huddinge kan erbjuda höga upplevelsevärden. I södra Huddinge finns ett stort område av riksintresse för friluftslivet (Ågesta-Lida-Rikssten). Huddinges naturområden fyller en viktig roll som rekreationsområden för såväl Huddingebor som boende utanför kommunen. Nästan 90 procent av Huddinges invånare har mindre än 800 meter till ett grönområde som är större än 5 hektar.

Tuffa miljöutmaningar

Biltrafiken utgör den enskilt största källan till de miljöproblem som finns inom kommunen. Förutom utsläpp av klimatpåverkande koldioxid förorsakar vägtrafiken även utsläpp av kväveoxider, kolväten och andra miljöskadliga ämnen. Dessutom genererar trafiken ett diffust ”bullerregn” över stora delar av kommunen och förorsakar lokalt skadligt höga bullernivåer.

Den största miljöutmaningen torde dock ligga i att världen går mot ett förändrat klimat. Huvudtrenden för östra Sveriges del är att klimatet blir varmare och mer instabilt. Huruvida, och i så fall när, denna trend kan tänkas brytas avgörs framför allt av när världssamfundet lyckas komma överens om att drastiskt minska världens samlade utsläpp av växthusgaser och förhindra annan klimatpåverkande verksamhet. Det krävs dock även politisk beslutsamhet och kraftfulla åtgärder på lokal kommunal nivå.

Utsläppen av växthusgaser i Huddinge kommun har en nedåtgående trend sett mellan åren 1990-2009. Minskningen kan framför allt härledas till industri- och energiförsörjningssektorn. De senaste åren har dock utsläppen från transportsektorn minskat något. De tre sektorer som står för majoriteten av växthusgasutsläppen i kommunen är transporter, energiförsörjning samt kategorin avfall och avlopp.

I Huddinge är det främst höga halter av partiklar (PM10) och marknära ozon som utgör luftföroreningsproblem. Partiklar (PM10) bildas i första hand när vägbanorna slits av dubbdäck under vinterhalvåret. De högsta halterna av PM10 förekommer därför utefter högtrafikerade gator och vägar i samband med att vägbanorna torkar upp under senvintern och våren. Huvuddelen av det marknära ozonet bildas utomlands och transporteras hit med vindarna. De högsta halterna förekommer under våren och sommaren vid högtrycksbetonat väder. Ungefär 9 procent av befolkningen anser sig störda av luftföroreningar⁹.

I likhet med de flesta storstadskommuner har Huddinge svårt att klara gällande riktvärden för buller. Väg- och spårtrafiken utgör de i särklass största bullerkällorna inom kommunen. Andra bulleralstrande källor i

Huddinge är bergtäkter, krossar, skjutbanor, motorsport samt industrier. Hela 31 procent av Huddingeborna upplever sig störda av trafikbuller och cirka 24 procent av annat buller¹⁰. Buller utgör samtidigt ett av de största hoten mot Huddinges höga rekreativa värden.

Som en följd av otillräckligt renat avloppsvatten drabbades flera av kommunens sjöar under 1950- och 60-talet av övergödning. Sedan 1970-talet har sjöarnas vattenkvalitet blivit allt bättre, men den positiva trenden tycks ha stannat av i vissa vatten. Inom kommunen finns fortfarande fritidshusområden och omvandlingsområden utan kommunalt vatten och avlopp och det mesta av dagvattnet i Huddinge leds direkt till sjöar och vattendrag utan föregående behandling.

Figur 4. Vårby Massmo (Foto Jakob Forsel)

⁹ Rapport till Huddinge kommun, SKOP, 2009

¹⁰ Ibid

5 EN UTVECKLING UTAN NY ÖVERSIKTSPLAN

5.1 NOLLALTERNATIVET – ANTAGNA SAMHÄLLSFÖRÄNDRINGAR

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla en beskrivning av miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. Att planen inte genomförs benämns ofta som nollalternativ.

Givna förutsättningar för såväl nollalternativet som för en utveckling enligt den nya översiktsplanen är bland annat att de pågående klimatförändringarna kan antas komma göra sig allt mer påmindade de kommande decennierna. Vissa samhällsbeslut som påverkar miljöns utveckling gäller också oberoende av planens tillkomst. Dit hör exempelvis de åtgärdsprogram för luft- och vattenkvalitet som är fastställda. Ytterligare sådana program eller andra ingripande samhällsbeslut kan tillkomma under planperioden.

Eftersom varje kommun är skyldig att ha en aktuell översiktsplan är en framtid helt utan översiktsplan inte sannolik. Om planen inte skulle genomföras är det därför troligt att nuvarande översiktplan, trots dess brister, får fortsätta att gälla och att samhällsutvecklingen i Huddinge då i större utsträckning kommer att ske utan stöd från översiktsplanen.

Exploaterings- och bebyggelsestrycket inom kommunen kommer sannolikt vara av samma storleksordning med som utan ny översiktsplan. I nollalternativet förväntas dock bebyggelsen i större utsträckning lokaliseras utifrån kommersiella utgångspunkter.

Fram till år 2030 kan följande samhällsförändringar förväntas ske om planen inte genomförs, det vill säga i nollalternativet:

- Den planering av trafikinfrastruktur som görs av Trafikverket förväntas bli genomförd även i nollalternativet.
- Ny bostadsbebyggelse tillkommer men koncentreras inte i huvudsak till goda kollektivtrafiklägen.
- De flesta av de kollektivtrafiksatsningar som anges i planförslaget genomförs. Vissa blir dock inte av, eller bantas på grund av sämre planeringsförhållanden och som en följd av att trafikantunderlaget är för utspritt.
- Delar av sträckan Flemingsberg – Masmo exploateras, dock utan ett samlat helhetsgrepp. De sociala skillnaderna mellan olika områden kvarstår och ökar.
- Nya reservatsbildningar tillkommer, men i mindre omfattning än om planen genomförs.

Vägtrafiken förväntas öka mycket kraftigt i kommunen, bland annat till följd av en kraftig befolkningstillväxt, en ekonomisk tillväxt och av utbyggnaden av Södertörnsleden samt öppnandet av Förbifart Stockholm. Antalet bilresor i kommunen förväntas öka med hela cirka 60 procent fram till år 2030¹¹.

¹¹ Kommunövergripande trafikprognos Huddinge kommun Version 1.1, WSP 2012-04-16

Tabell 1. Beräknat antal resor per färdmedel per dygn för nuläget respektive år 2030.
(Uppgifter om antal resor är hämtade från Kommunövergripande trafikprognos Huddinge kommun Version 1.1, WSP 2012-04-16)

	Bilförare (tusental)	Bil- passagerare (tusental)	Kollektiv- trafik (tusental)	Gång (tusental)	Cykel (tusental)	Totalt (tusental)
Huddinge kn 2010	42	11	24	20	3	100
Stockholms län 2010	595	205	540	538	71	1949
Huddinge kn 2030	67	17	37	32	4	157
Stockholms län 2030	826	263	685	673	89	2536
Förändring Huddinge kn	+60 %	+55 %	+54 %	+60 %	+33 %	+57 %
Förändring Stockholms län	+39 %	+28 %	+27 %	+25 %	+25 %	+30 %

5.2 FÖRVÄNTAD MILJÖUTVECKLING

Kommunens möjlighet att styra samhällsbyggandet minskar. Nuvarande översiktsplan har till exempel inga ytterligare ytor reserverade för kommunal service, varför det kan förväntas att denna typ av offentlig service skulle få sämre lokaliseringar. Markanvändningen i kommunen bedöms bli mindre effektiv.

Utan aktuell översiktsplan skulle den kommunala planeringen få svårt att samordna bebyggelseutvecklingen med en samtidig kollektivtrafikutbyggnad. Förutsättningarna för att skapa ett hållbart resande i Huddinge skulle

därmed inte fullt ut kunna tas till vara. Istället förväntas den kraftiga tillväxten av biltrafik leda till fortsatta allt för stora utsläpp av klimatgaser och luftföroreningar samt till ett mer förorenat trafikdagvatten.

Den kraftiga trafik tillväxten tillsammans med en okordinerad bebyggelse tillväxt kan antas leda till att fler områden i kommunen belastas av kraftigt trafikbuller och att betydligt fler människor än idag kommer att bli bullerstörda.

Eftersom gällande översiktsplan inte behandlar klimatpåverkan och behovet av klimatanpassning finns det dessutom risk för att planeringen inte i tillräcklig grad uppmärksammar behovet av att minska utsläppen av växthusgaser och att minimera de kommande klimatförändringarnas skador och risker. Det kan i sin tur leda till att vattenkvaliteten inte förbättras i tillräcklig omfattning, alternativt försämras, då klimatförändringarna ställer högre krav på dagvattenåtgärder.

Nuvarande översiktsplan anger att vissa fritidshusområden ska fortsätta vara fritidshusområden. En sådan utveckling kan anses vara positiv ur ett kulturmiljöperspektiv; Fritidshuset avspeglar en livsstil som växte fram under 1930-talet och framåt. Sannolikt kommer dock trenden att människor bosätter sig permanent i fritidshusområdena att fortsätta. Detta leder till större utsläpp av näringsämnen till mark och vatten och till en ökad risk för förorening av enskilda brunnar.

6 PLANFÖRSLAGETS BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN

6.1 KLIMATPÅVERKAN

Nuläge

Utsläppen av växthusgaser i Huddinge kommun mellan åren 1990-2009 visar på en nedåtgående trend. Minskningen kan framförallt härledas till de minskade utsläpp som skett inom kommunens industri- och energiförsörjningssektor. De tre sektorer som står för majoriteten av växthusgasutsläppen i kommunen är transporter energiförsörjning samt avfall och avlopp. Energiförsörjning samt avfall och avlopp står för vardera cirka 20 procent av Huddinges växthusgasutsläpp.

Transportsektorn står för drygt 50 procent av alla växthusgasutsläpp inom Huddinge och är således den enskilt största källan till växthusgaser inom kommunen. De senaste åren har det dock skett en viss minskning av utsläppen från transportsektorn. För att nå regionalt och nationellt uppställda mål är dock behovet av utsläppsminskningar fortfarande mycket stort.

Idag använder kommunens invånare för sina vardagliga resor 53 procent bil, 24 procent kollektivt, 3 procent cykel och 20 procent gång¹². Med sina stora genomfartsvägar och järnvägar utgör Huddinge en transitkommun sett ur regionalt perspektiv. Huddinge kommuns huvudvägnät är relativt väl utbyggt och nu genomförda respektive pågående projekt, såsom Södertörnsleden, Masmolänken och Förbifart Stockholm, kommer att stärka vägsambanden ytterligare. Tillgången till kollektivtrafik i Huddinge

är god. I dagsläget bor omkring 68 procent av Huddinges invånare inom ett avstånd på 1 200 meter från närmaste förbindelse för spårtrafik

Idag försörjs majoriteten av hushåll och företag i Huddinge av fjärrvärme från Södertörn Fjärrvärme AB (SFAB). Fjärrvärmerna produceras huvudsakligen i Igelsta av Söderenergi AB, till cirka 90 procent av förnyelsebara bränslen. En del värmeförsörjning sker dock fortfarande med direktverkande el och/eller olja.

Det har nyligen tagits fram en förstudie för vindkraftsetablering i Sofielund. Vid etablering skulle området kunna rymma totalt tio vindkraftverk med en samlad effekt om cirka 20 MW.

Figur 5. Flygbild över Skärholmen (Foto Jakob Forsell)

¹² RVU (resvaneundersökning) 2011 utförd av Trafikanalys

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Begränsad klimatpåverkan är ett av de fem mål som har bedömts ha särskild relevans för denna miljöbedömning. I länets klimat och energistrategi¹³ har miljö kvalitetsmålet preciserats genom två kvantifierade mål för utsläpp av klimatgaser:

- Länets utsläpp av växthusgaser utanför handeln med utsläppsrätter minskar med 25 procent till år 2020 jämfört med år 2006.
- De klimatpåverkande utsläpp som energianvändningen ger upphov till minskar med 30 procent per invånare till år 2020 (ton co2-ekv.) jämfört med år 2005 och med 40 procent till år 2030.

Enligt Regionplanekontorets energistudie bör utsläppen av klimatgaser i länet minska med cirka 40 procent per person fram till år 2030. Behovet av utsläppsminskningar är således mycket stort. De största utsläppen i länet kommer från transportsektorn respektive bebyggelsesektorn.

Om transportsektorn ska klara sina utsläppsmål behöver vägtrafiken i Sverige minska med cirka 20 procent i förhållande till dagens trafikvolym¹⁴. Detta trots att en omfattande fordonsteknisk utveckling och en övergång till alternativa drivmedel förväntas bidra till betydande utsläppsminskningar. Sannolikt krävs det större utsläppsminskningar än 20 procent i storstadsregionerna för att uppväga att det i andra delar av landet saknas realistiska alternativ till bilresande.

Ett av de övergripande målen i *Huddinges Lokala Agenda 21* är att kommunen ska ”minska klimatpåverkan och vara energieffektiva” samt ”bygga energisnålt och med förnyelsebar energi”. Som ett delmål för att uppnå detta övergripande mål, ska koldioxidutsläppen (fossila) per invånare ”minska med 55 procent senast 2020 och 85 procent senast 2050 jämfört med 1999”.

¹³ Klimat- och energistrategi för Stockholms län, Remissversion Rapport 2011:25; Länsstyrelsen i Stockholms län 2011

¹⁴ Trafikverkets planeringsunderlag för begränsad klimatpåverkan, publikation nr 2010:95

Planens innehåll och genomförande

Boende och resande

Förslaget till ny översiktsplan anger tydligt att kollektivtrafik ska vara utgångspunkten vid all planering. Enligt planförslagets riktlinjer ska kommunen aktivt planera för att öka andelen kollektiv-, cykel- och gångresor där kollektivtrafikens turtäthet främjas. Detta bland annat genom att förtäta/skapa en hög exploateringsgrad i goda kollektivtrafiklägen; i huvudsak runt spårstationerna men även till viss del där busstrafiken är väl utbyggd. Vid exploatering längs kollektivtrafikstråken ska kollektivtrafikens framkomlighet beaktas och säkras. Ett avstånd på 1200 meter för bostäder kan enligt planförslaget anses vara kollektivtrafiknära, även om effekterna bedöms vara som störst inom ett avstånd av 600 meter. Längs med de utpekade kollektivtrafikstråken ska blandade upplåtelseformer eftersträvas.

Figur 6. Trångsunds pendeltågstation (Foto: Thomas Henrikson)

Funktionsblandning av bostäder, service och arbetsplatser ska vidare eftersträvas i alla områden. Denna blandning medför enligt planförslaget att fler får möjlighet att gå eller cykla till affärer, kommunal service och i vissa fall även arbetsplatsen vilket främjar ett hållbart resande. För att

bland annat minska behovet av att resa ska dessutom offentlig service, och om möjligt kommersiell service, helst lokaliseras i anslutning till kollektivtrafik (riktlinje).

Attraktiva boendemiljöer med bland annat rekreativsmöjligheter och väl utvecklade mötesplatser kan enligt planförslaget även de bidra till att minska fritidsresandet. Det omfattande biltrafikresandet till de stora externhandelsområdena behandlas däremot inte.

Av miljökonsekvensbeskrivningen för den fördjupade översiktsplanen för Kungens kurva framgår dock att ”ytterligare handel genererar både besöks trafik och leverans trafik vilket innebär en miljöbelastning, klimatpåverkan och motverkar hållbar utveckling.” Den fördjupade planen bedöms inte medverka till en hållbar utveckling eller till att uppnå miljömålen *God bebyggd miljö* och *Begränsad klimatpåverkan*. Dess konsekvenser bedöms bli stora eller mycket stora¹⁵.

I Huddinge kommun ska gång och cykel vara det naturliga transportslaget för kortare resor vilket bland annat kräver att cykelnätet byggs ut och förbättras, fler cykelparkeringar och insatser för att möjliggöra cykling året om. Det är enligt planförslaget särskilt viktigt med bra gång- och cykelvägar till spårtrafik så att dessa trafikslag enkelt kan kombineras. Det regionala cykelnätet ska möjliggöra arbetspendling på korta och längre sträckor i och igenom kommunen. Prioritering av åtgärder för att skapa ett heltäckande och gent gång- och cykelnät ska enligt de föreslagna riktlinjerna klargöras och genomföras, i kommunens gångplan¹⁶ samt cykelplan.

I syfte att minska restiderna samt öka kollektivtrafikens konkurrenskraft finns det enligt planförslaget ett behov av att prioritera bussarnas framkomlighet. På de ställen där det idag är framkomlighetsproblem behöver bussarna egna banor samt prioritet i korsningar. Kommunens prioriterade busstråk framgår av markanvändningskartan (se Bilaga 1). De prioriterade stråken ska säkra framkomligheten för busstrafiken samt ge möjlighet till eventuella framtida spårlösningar.

¹⁵ Fördjupad Översiktsplan Kungens kurva Del 3 Miljökonsekvensbeskrivning Samrådshandling, Huddinge kommun, mars 2010

¹⁶ Ska tas fram.

Ny transportinfrastruktur

Under planperioden ska en kollektivtrafikplan för Huddinge tas fram (riktlinje). Detta i syfte att identifiera viktiga stråk för framtida spår och busslinjer. För att säkra kollektivtrafikens framkomlighet ska dessa stråk sedermera ges prioritet. Vagnätet i Huddinge ska i sin tur utformas för att på bästa sätt trygga kollektivtrafikens framkomlighet. Planförslaget innehåller även en rad stora vägprojekt som förväntas bli genomförda under planperioden; däribland E4 Förbifart Stockholm, Länsväg 259 Södertörnsleden och Länsväg 226 Förbifart Tullinge.

De kollektivtrafikobjekt som identifierats i länsplanen¹⁷ bör enligt planförslaget genomföras under planperioden. De objekt vilka bedöms vara av störst betydelse för Huddinge är Citybanan och Spårväg syd. Huddinge ska enligt planförslagets riktlinjer i allmänhet verka för en ökad kapacitet på den spårbundna trafiken, bland annat genom att säkra utrymme för depå samt aktivt medverka för utbyggnaden av strategiskt viktiga länkar.

Energi för uppvärmning

Vid nyexploatering bör det enligt planförslaget i första hand säkerställas att bebyggelsen använder så lite energi som möjligt. Av riktlinjerna framkommer det exempelvis att byggande på kommunägd mark innebär att varma utrymmen ska ha ett klimatskal som är så effektivt att en värmekälla inte behövs mer än för tappvarmvatten och spetsvärme årets kallaste dagar. Krav ställs även på miljöcertifiering. Anvisningar om att kommunens ska vidta åtgärder för att minska sin energiförbrukning finns enligt planförslaget även i kommunens Klimat och energiplan. Som exempel på åtgärder i denna plan nämns energieffektivisering av kommunala lokaler, åtgärder inom transportsektorn samt åtgärder för energieffektivt byggande.

I enlighet med Huddinges Klimat och energiplan ska kommunen vidta åtgärder för att bidra till utfasning av fossila bränslen. Enligt förslaget till ny översiktsplan ska därför energiproduktion av såväl storskalig som småskalig förnyelsebar energi, ges stor tyngd gentemot andra intressen.

¹⁷ <http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/Sv/publikationer/2010/Pages/lansplan-for-regional-transportinfrastruktur-i-stockholms-lan-2010-2021.aspx>

Kommunens ambition är vidare att värmeproduktion från direktverkande el och/eller olja ska minska.

Planens påverkan och konsekvenser

Planförslaget har genomgående ett starkt fokus på klimatfrågan och innehåller en rad riktlinjer som syftar till att minska Huddinges utsläpp av koldioxid. Den förtätning som enligt planförslaget riktlinjer kommer att ske i kollektivtrafiknära lägen, skapar förutsättningar för att fler kommuninvånare kommer att välja kollektivtrafiken före bilen. Förtätningen ökar också underlaget för lokal handel och service, vilket i sin tur gör att fler kommuninvånare får möjlighet att gå eller cykla till affären mm. Enligt planförslaget riktlinjer ska vidare en funktionsblandning av bostäder, service och arbetsplatser eftersträvas i alla områden, vilket ytterligare minskar behovet av biltransporter.

Under planperioden kommer Huddinges nuvarande utbud av kollektivtrafik att förbättras då Citybanan öppnas och Spårväg Syd byggs. Ett sådant tillskott medför inte bara en större transportkapacitet, utan även bättre tillgänglighet till och kollektivtrafik. Planförslaget innehåller även satsningar på cykeltrafiken inom kommunen. Ett förbättrat och utökat cykelnät gör cykelåkande mer attraktivt som transportsätt. Fler personer kommer också att kunna nå cykelvägnätet vilket i sin tur gör att andelen resenärer som väljer att nyttja cykelnätet för att ta sig till och från jobbet mm ökar.

Vid sidan av riktlinjer för att stimulera en ökad användning av kollektivtrafiken, innehåller förslaget till ny översiktsplan även riktlinjer i syfte att minska energiförbrukningen i tillkommande bebyggelse samt stimulera användandet av såväl småskalig som storskalig förnyelsebar energi.

Sammantaget bedöms riktlinjer och åtgärder resultera i lägre koldioxidutsläpp och att Huddinges klimatpåverkan minskar. Förslaget till ny översiktsplan bedöms därför bidra till att uppnå regionala och lokala klimatmål.

Figur 7. Busstation (Foto: Thomas Henrikson)

Samtidigt som kollektivtrafiken stimuleras kommer dock vägtrafiken i kommunen att öka kraftigt. Enligt den trafikprognos för nollalternativet som tagits fram inför översiktsplanarbetet förväntas antalet bilresor i kommunen öka med cirka 60 procent fram till år 2030. Hur stora koldioxidutsläpp denna trafikökning genererar är i dagsläget osäkert eftersom framtida utsläpp av koldioxid från biltrafiken är beroende av teknikutvecklingen.

Trots att planförslaget innehåller omfattande åtgärder för att stimulera ett ökat kollektivtrafikresande, bedöms koldioxidutsläppen inte minska tillräckligt för att nå det mål på en utsläppsminskning per invånare med 55 procent senast 2020 och 85 procent senast 2050¹⁸ som följer av Huddinges lokala Agenda 21.

¹⁸ Jämfört med utsläppsnivåerna år 1999

Förslag på åtgärder

Möjligheterna att i den kommunala översiktsplaneringen vidta kraftfulla åtgärder för att motverka biltrafiktillväxten är begränsade. Det har visat sig vara mycket svårt att med enbart ökat utbud av kollektivtrafik minska vägtrafikens tillväxt; Utbudet av kollektivtrafik behöver kombineras med begränsningar för vägtrafiken. Det kan vara såväl fysiska som juridiska hinder. Det kan också handla om att öka kostnaderna för bilresandet. Införandet av trängselavgifter i de centrala delarna av Stockholm har visat sig vara framgångsrikt.

- För att kunna nå planförslagets mål bör kommunen ta initiativ till att, i samverkan med berörda parter, utreda möjligheten att införa avgifter på de trafikleder som genomkorsar Huddinge och att högkvalitativa bussfiler byggs (på bekostnad av utrymmet för biltrafik) på de aktuella vägarna.
- Vidare bör kommunen ta initiativ till att, tillsammans med de verksamma bolagen i kommunens externhandelsområden, utreda möjligheten att öka andelen kollektivtrafikresor till och från dessa områden¹⁹.

¹⁹ ”Kommunen ska kontinuerligt verka för förbättringar av kollektivtrafikförsörjningen vid såväl befintliga som nya butiker.” (Handelspolicy för Huddinge kommun)

6.2 NATURMILJÖ

Nuläge

Huddinge är en grön kommun med stora orörda naturområden. Landskapet är varierat och innefattar såväl skogsområden som odlingslandskap och våtmarker. En stor andel av Huddinges natur är skyddad (se figur 9). I Huddinge finns fem Natura 2000-områden av varierande storlek och totalt tio naturreservat, vilka tillsammans tar upp en tredjedel av kommunens yta. I ett av kommunens naturreservat, Paradisets naturreservat, finns länets enskilt största nyckelbiotop²⁰.

Figur 8. Paradisets naturreservat (Foto: Holger Ellgaard)

Två av Stockholmsregionens gröna kilar, Hanvedenkilen och Bornsjökilen, sträcker sig genom kommunen. I relation till andra delar av länet är Hanvedenområdet förhållandevis opåverkat av exploatering.

²⁰ Biologiskt särskilt rika skogsobjekt som pekas ut av Skogsstyrelsen.

Inom Handvendenområdet finns fyra biologiska kärnområden vilka är särskilt viktiga för den biologiska mångfalden; Flemingsbergsskogen, Paradisets naturreservat, Ornlångenområdet samt Ågesta friluftsområde. Av dessa fyra är Flemingsbergsskogens och Paradisets naturreservat de minst påverkade delarna.

I Huddinge finns ungefär 6500 hektar skog, huvudsakligen kommunägd. Skogen är av mycket varierande karaktär och rymmer såväl hållmarkstallskogar, djupa bäckraviner, urskogsartade granskogar som ett helt eklandskap. Huddinges skogområden är mer eller mindre tätortsnära och därmed mycket välbesökta. Stora delar av skogsmarken ingår i Bornsjökilen och/eller Hanvedenkilen och/eller är skyddade som naturreservat.

Trots att kommunen har många naturreservat, finns det fortfarande flera värdefulla skogar och sjöar som inte omfattas av något juridiskt skydd, till exempel Sörskogen, Flottsbroområdet (naturreservatsbildning pågår) samt Kynäsberget.

Inom Huddinge kommun finns även odlingslandskap med höga naturvärden. Av det skyddsvärda odlingslandskapet är det bara Lissmadalgången som i dagsläget saknar ett långsiktigt skydd. Det finns dock långt gångna planer på att avsätta Lissmadalgången som naturreservat.

Området inom ett avstånd av 100 meter från strandlinjen vid Sveriges hav, sjöar och vattendrag omfattas generellt av ett strandskydd. Vissa stränder inom Huddinge kommun saknar dock strandskydd, då detta tagits bort i samband med tidigare planläggning.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Miljöbalkens portalparagraf slår fast att ”människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl”. Vidare anger miljöbalkens hushållningsbestämmelser att såväl stora opåverkade mark- och vattenområden som ekologiskt känsliga områden, så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär respektive skada naturmiljön.

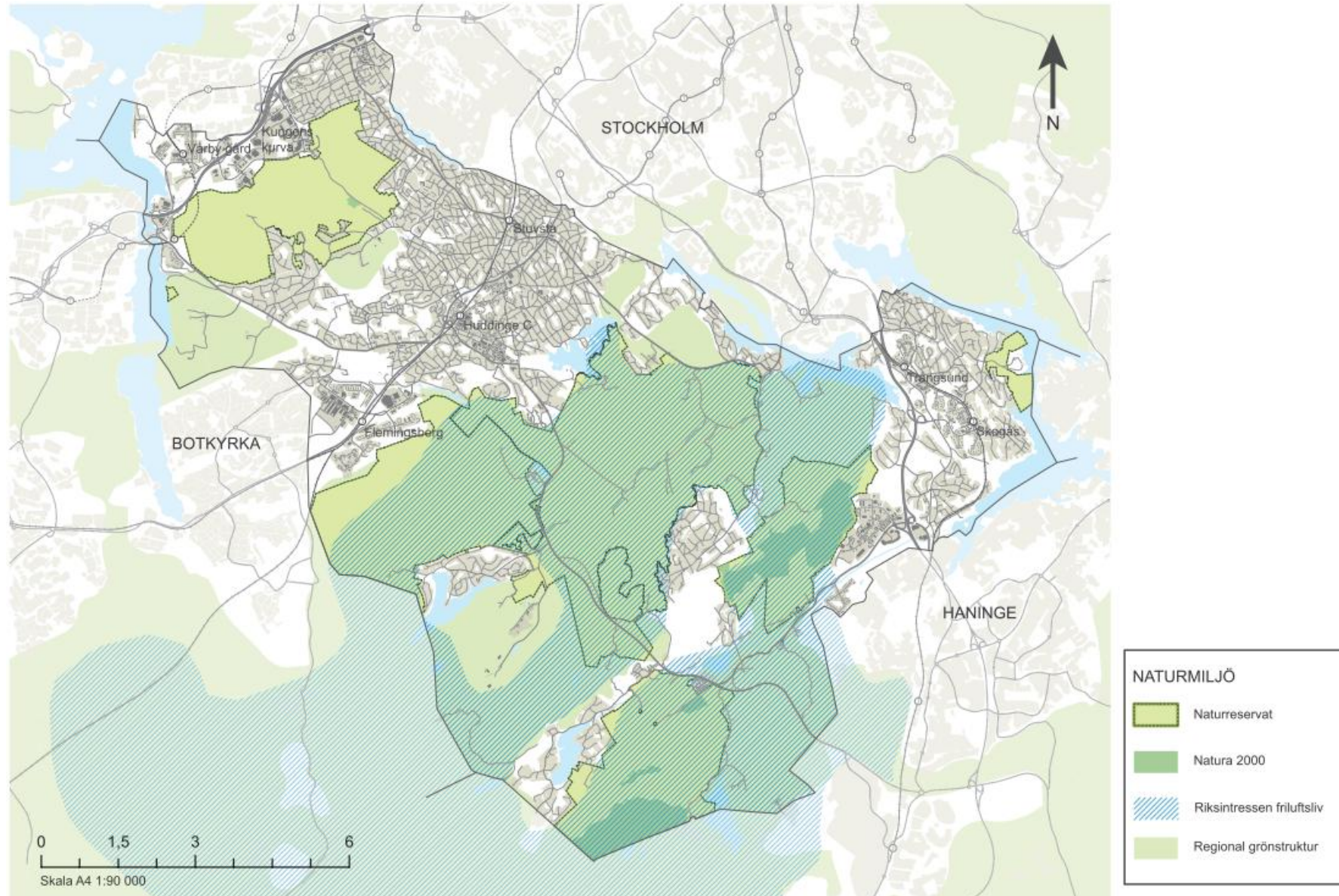
Särskilt anges att områden ”som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.” Är området av riksintresse är skyddsbestämmelsen ännu starkare.

Inte bara marken utan även växter och djur har ett långtgående juridiskt skydd. Det generella strandskyddet avser såväl människors tillträde till stränder som livsbetingelserna för växter och djur. De två centrala EG-direktiven *Fågeldirektivet* och *Art- och habitatdirektivet* har till stora delar införts i Svensk lagstiftning genom bestämmelser i *artskyddsförordningen*. Genom artskyddsförordningen har ett mycket stort antal växt- och djurarter getts olika grad av fridlysning.

Miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv* är ett av de fem mål som har bedömts ha särskild relevans för denna miljöbedömning. Enligt detta mål ska bland annat ekosystemen samt deras funktioner och processer värnas.

Ett av delmålen i Huddinges inriktningsbeslut är att ”kommunen värnar naturreservaten, de gröna kilarna, sjöar och vattendrag samt bevarar och utvecklar högkvalitativa parker och grönområden”.

Fortsatt aktiva jordbruksföretag utgör nyckeln till bevarandet av den biologiska mångfalden i odlingslandskapet. Exempelvis gynnar åtgärder som ökar antalet betesdjur inom kommunen indirekt bevarandet av den biologiska mångfalden.

Figur 9. Karta över Huddinges skyddade naturvärden (naturreservat, Natura 2000, gröna kilar) samt områden av riksintresse för friluftslivet.

Planens innehåll och genomförande

Bevara och värna

För att bevara de större grönområdena ska exploatering enligt planförslaget i första hand ske i anslutning till befintliga områden i goda infrastruktur- och kollektivtrafiklägen. Denna riktlinje har tillämpats i såväl de fördjupade översiktsplanerna för Flemingsberg, Kungens kurva och Storängen som i strukturplanerna för Huddinge centrum, Trångsund, Vårby gård, Skogås, Segeltorp och Stuvsta. Med en planerad befolkningsökning på 40 000 personer blir det dock sammantaget betydande arealer oexploaterad mark som kommer att bebyggas under åren fram till år 2030. Planen pekar även ut markreservat för Spårväg Syd, Södertörnsleden med Masmolänken samt Förbifart Tullinge.

Figur 10. Landskap, Flemingsberg – Stensättra (Foto: Holger Ellgaard)

Enligt planförslagets riktlinjer ska de gröna kilarna värnas. Åtgärder som splittrar och skapar barriärer inom dem ska i möjligaste mån undvikas. Planförslagets riktlinjer tydliggör även behovet av att åtgärda befintliga barriärer och stärka svaga samband. De kvarvarande större opåverkade och/eller tysta områdena i Flemingsbergsskogen och Paradiset naturreservat ska enligt de föreslagna riktlinjerna beaktas särskilt.

Skötseln av de större sammanhängande grönområdena ska vidare ske så att de biologiska kvaliteterna både bevaras och utvecklas.

Skogar med höga värden ur naturvårdssynpunkt ska bevaras och vid behov skyddas långsiktigt. Även de strategiskt viktigaste delarna av grönstrukturen ska enligt planen bevaras. Drevvikens strandområden, Sörskogen, Källbrinksskogen, Vårbystranden, Kynäsberget, Öran, Rudträsket och Kvarnsjön är exempel på områden som enligt planförslaget är viktiga att bevara. Vid sidan av dessa ska även kommunens samtliga nyckelbiotoper bevaras.

Kompensera

Förtätning av befintliga områden kan enligt planen medföra att grönytor tas i anspråk. Detta ska i så fall kompenseras genom att kvaliteten på kvarvarande grönområden höjs. Vid framtagande av projektplaner för samhällsbyggnadsprojekt, detaljplaner samt exploateringsavtal ska de riktlinjer som tagits fram för ekologisk kompensation användas (riktlinje). Detta för att säkerställa tillgång till värdefulla naturområden samtidigt som kommunens tätorter växer. I den fördjupade översiktsplanen för Kungens kurva finns det ett förslag på att flytta gränsen för Gömmarens naturreservat söder om Kungens kurvaleden, för att på så vis möjliggöra bebyggelse på området närmast vägen. Som kompensation för detta föreslås att naturreservatet utvidgas med ett område mellan Masmo och Flottsbro.

Tillgängliggöra och utveckla

Såväl kulturlandskapets naturvärden som skogsekosystemens biologiska mångfald ska enligt planförslagets riktlinjer både bevaras och utvecklas. I än större grad än idag ska därför de större naturområdena inom kommunen tillgängliggöras och aktiveras. Detta bland annat genom anläggandet av gångvägar, motionsanläggningar, skidspår, skridskoåkning och bergsklättring. I samma syfte ska obebyggda stränder enligt riktlinjerna bevaras och bör tillgängliggöras med strandpromenader och gångstråk.

Figur 11. Vandring i Paradisets naturreservat (Foto: Holger Ellgaard)

Planens påverkan och konsekvenser

Enligt planförslagets riktlinjer ska skogar med höga naturvärden bevaras och vid behov skyddas långsiktigt vilket är mycket positivt sett ur naturmiljösynpunkt. Av planförslaget framgår det att flera reservatsbildningar pågår. Planförslaget överensstämmer således väl med kommunens inriktningsbeslut som anger att ”kommunen värnar naturreservaten, de gröna kilarna, sjöar och vattendrag samt bevarar och utvecklar högkvalitativa parker och grönområden”.

Exploatering ska enligt översiktsplanens föreslagna riktlinjer i första hand ske i anslutning till befintliga bebyggelseområden. Ny bebyggelse kommer dock oundvikligen att ta naturmark i anspråk. Utbredningen av ”Övrig tätort-mark” är förhållandevis omfattande (se markanvändningskartan i Bilaga 1). Det är tveksamt om det är en god hushållning att använda

naturmark för områden med låga exploateringsstal i den omfattning som planförslaget anger. Speciellt i de fall områdena ligger som enklaver i större sammanhängande naturområden.

Flera av de naturområden som enligt planförslaget tas i anspråk ligger i direkt anslutning till befintliga naturreservat, men - med ett undantag - aldrig innanför dess gränser. Lokaliseringen av bebyggelsen bedöms därför vara förenlig med översiktsplanens inriktningsbeslut enligt vilket Huddinge bland annat ska ”värna om naturreservaten”.

Undantaget är att en del av Gömmarens naturreservat tas i anspråk för bebyggelse (FÖP Kungens kurva). I den fördjupade översiktsplanen föreslås skadan på reservatet kompenseras genom att naturreservatet istället utvidgas med ett område mellan Masmö och Flottsbro. Kompensation för intrång i naturreservat är enligt miljöbalkens bestämmelser obligatoriskt²¹. Kompensationens omfattning och placering är ännu inte beslutad. Att genom reservatsbildning säkerställa det långsiktiga skyddet för områden med höga naturvärden är viktigt men skapar vanligen inga nya biologiska eller ekologiska värden som i faktisk mening ersätter vad som gått förlorat.

I kontrast till kommunens skadebegränsande lokaliseringsstrategi för tillkommande bebyggelse framstår den statliga trafikinfrastrukturens ingrepp i naturmiljön som mycket omfattande. Södertörnsledens båda delsträckor (Haningeleden och Botkyrkaleden) ska ersätta Lännavägen och Glömstavägen (väg 259) (se figur 12). Haningeleden kommer att skära rakt genom Flemingsbergsskogens naturreservat och därmed också rakt genom Hanvedenkilen. Ett sådant omfattande intrång är inte förenligt med det delmål i kommunens inriktningsbeslut som anger att naturreservat och gröna kilar ska värnas. Den aktuella vägdragningen kan inte heller anses vara i överensstämmelse med planförslagets riktlinjer att kommunen ska värna de gröna kilarna och i möjligaste mån undvika åtgärder som splittrar och skapar barriärer inom dem.

Såväl Haningeleden som Botkyrkaleden tar värdefull naturmark i anspråk inom Hanvedenkilen respektive Bornsjökilen. De största skadorna uppstår

²¹ MB 7:7 Beslut om upphävande eller dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

av att Haningeleden har sin sträckning rakt genom Flemingsbergsskogens naturreservat. Hanvedenområdet ligger idag på gränsen för vad som kan kategoriseras som ett stort och opåverkat område och även en liten areell minskning riskerar att få negativa konsekvenser för områdets ekologiska funktioner. All markexploatering inom Flemingsbergsskogen, som är ett av Hanvedens biologiska kärnområden, har därför stor negativ påverkan på naturmiljön.

Haningeleden kommer dessutom att påverka naturmiljön i Flemingsbergsskogen genom att trafikbuller sprids i tidigare bullerfria områden och genom att väganläggningen blir ett fysiskt hinder för djurlivet. Enligt Trafikverkets vägarbetsplan kommer Haningeleden ges en låg profil och förses med flera större faunapassager för att begränsa denna barriärverkan. Med beaktan av de skador på arter och ekosystem som Haningeleden riskerar att medföra, bedöms denna del av planförslaget inte heller vara förenlig med miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt och djurliv*.

Även Botkyrkaleden tar värdefull naturmark i anspråk, dock inte skyddad mark. Bornsjökilen är vid passagen mellan Masmö och Glömsta mycket smal (se figur 12) och genomkorsas idag av väg 259. Vägen är högtrafikerad och utgör en kraftig barriär genom kilen. I och med att Botkyrkaleden byggs kan nuvarande väg tas bort på denna delsträcka. Förutsatt att den nya trafikleden förses med en faunapassage, såsom planerats, kan Botkyrkaleden därmed komma att reducera en av de befintliga barriärerna i Bornsjökilen.

Hur stora konsekvenser planförslaget i sin helhet får för Bornsjökilen är starkt beroende av val av bebyggelseutveckling i området mellan Flemingsberg-Masmö. För detta område finns det tre scenarier framtagna. I det minst omfattande, *Odling i staden*, behålls stora delar av naturen i området. Väljs istället det mest omfattande scenariot, *Tät stadsbygd*, kommer stora naturområden av Bornsjökilen att tas i anspråk. Det område mellan Flemingsberg-Masmö som på markanvändningskartan avsatts som *utvecklingsområde*, är emellertid större än det område som tas i anspråk för bebyggelse i det mest omfattande av ovanstående scenarier. Oavsett vilket

scenario som slutligen väljs kan därför planförslaget nuvarande utformning tolkas som att ytterligare bebyggelse kan tillkomma, vilket skulle kunna påverka de ekologiska och rekreativa sambanden inom Bornsjökilen.

Enligt planförslaget riktlinjer ska de större naturområdena inom kommunen tillgängliggöras och aktiveras genom anläggandet av gångvägar och motionsanläggningar etc. Sett till rekreation och hälsa är det positivt att Huddinges naturområden tillgängliggörs för såväl Huddingebor som för besökare från andra kommuner. För störningskänsliga delar kan det dock finnas en konflikt i att öka tillgängligheten. Att anlägga strandpromenader kan exempelvis vara svårt att förena med kravet på att ”bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet” vilket är ett av strandskyddsbestämmelsernas syften.

Förslag på åtgärder

- Markanvändningen inom det utvecklingsområde i Glömstadalen som redovisas på planförslaget markanvändningskarta behöver klarläggas i den fortsatta preciseringen av planförslaget. Inom området bör bebyggelse och annan exploatering begränsas och mark behöver avsättas som bevarandeområde i en sådan omfattning att den, i samverkan med den reservatsbildning som pågår för Flottsbroområdet, långsiktigt garanterar att Bornsjökilens ekologiska och rekreativa funktioner upprätthålls eller stärks.
- Planförslaget bör garantera att en funktionell buffertzona lämnas mellan skyddade naturområden och exploaterbar mark.
- Behovet av mark för ”Övrig tätort-mark” bör ses över och utifrån ett hushållningsperspektiv ställas i relation till värdet av att bevara olika typer av naturmark.

Fig. 12. Södertörnsledens olika delsträckor genom Huddinge.

6.3 KULTURMILJÖ

Nuläge

På flera håll i Huddinge finns tydliga spår av kommunens långa historia. I Hanveden finns exempelvis landets mest omfattande koncentration av boplatser från stenålder (7000 – 1800 f. Kr.). Fram till medeltid har människor nyttjat och bosatt sig på högre partier i anslutning till odlingsbar mark längs med de gamla vattenlederna, vilka idag är vikar och vattendrag. Byar lokaliserade till de gamla vattenlederna finns exempelvis i Vårby, längs med Glömstavägen och i anslutning till sjön Orlången samt Ågestasjön.

Flera orter och platser i Huddinge kommun har sitt ursprung i byar som etablerades under järnålder. Dit hör bland annat Vårby, Fullersta, Stuvsta, Glömsta, Kästa, Andersta, Ågesta, Orlångsjö, Balingsta och Lissma.

Under 1600-talet anlades ett stort antal säterier i landet. Flera av dessa är tidigare byar vars mark donerades till en adelsman som lät uppföra säteri. Sådana anläggningar uppfördes även i Huddinge, bland annat Glömsta, Vårby, Vistaberg, Fullersta, Ågesta, Balingsta, Gladö och Lissma.

Stationssamhällen som Fullersta och senare även Stuvsta utvecklades under senare delen av 1800-talet då järnvägen drogs genom kommunen. Bebyggelsen präglades i dessa orter av villabebyggelse, vilket det också finns andra exempel på i kommunen, bland annat i Huddinge Centrum och längs Gamla Södertäljevägen. Efterkrigstidens bebyggelse finns väl representerad i kommunen, varav flera områden uppvisar höga arkitektoniska värden och är representativa för den tiden stilideal; Domarvägen och Lagmansvägen i Huddinge centrum, Jakobslund, Grantorp och Myrstuguberget är några sådana exempel.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Sverige har ratificerat den europeiska landskapskonventionen och har därmed förbundit sig att värna, förvalta och planera landskapet sett ur ett helhetsperspektiv. Konventionens intentioner är bland annat att integrera landskap i en bred bemärkelse i såväl den nationella och regionala som den kommunala planeringen.

Figur 13. Myrstuguberget (Foto: Wikimedia)

Enligt 2 kap 3 § i plan- och bygglagen (PBL) ska planläggning ske med hänsyn till bland annat natur- och kulturvärden. Vid planläggning ska även miljöbalkens hushållningsbestämmelser tillämpas. Enligt 3 kap 6 § miljöbalken ska ”mark- och vattenområden och den fysiska miljön i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada dessa miljöer”.

Boverkets regelsamling för byggande, BBR 2012, ger vägledning om hur nybyggnationer och ändringar bör genomföras med hänsyn till byggnaders kulturvärden (2 kap 311 §).

Vid sidan av ovanstående regelverk utgör Huddinge kommuns kulturmiljöprogram från år 2003, Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister och Riksantikvarieämbetets fornminnesregister (FMIS) bedömningsgrunder för denna miljökonsekvensbeskrivning.

En viktig utgångspunkt för miljöbedömningen är att många av de värden och objekt som kan komma att utsättas för en betydande påverkan är insprängda i, eller utgör en del av den befintliga bebyggelsemiljön. Bedömningar och värderingar av planförslagets påverkan på kulturmiljön blir därmed av nödvändighet mer platspecifika och precisa till sin karaktär än för många andra miljöaspekter.

Planens innehåll och genomförande

I planförslagets generella del redogörs för kommunens kulturhistoria och riktlinjer för hur kommunen avser att hantera kulturmiljövärden. Vidare redogörs för den kommunala kulturmiljöinventeringen från 2003 vars förhållningssätt planförslagets riktlinjer baseras på.

Kulturmiljöinventeringens innehåll är förhållandevis schematisk och övergripande. I planförslaget anges att en översyn av kulturmiljöinventeringen kommer att göras för att kulturmiljöer med höga värden ska kunna identifieras, beaktas och bevaras i den framtida planeringen.

I de riktlinjer planförslaget ger för kommunens jordbruks- och skogsmarker har kulturmiljön tagits upp som en viktig aspekt att beakta. På flera ställen i planförslaget står att ”det aktiva jordbruket ska värnas” vilket bör innebära att kulturmiljövärden i jordbrukslandskapet kan bevaras.

Olika delområden inom kommunen behandlas med olika detaljeringsgrad. Tre delområden hanteras genom fördjupningar av översiktsplanen, ett i

form av scenarier och fem genom särskilda strukturplaner. Dessutom behandlas tre olika utvecklingsområden. Kulturmiljöaspekter har behandlats i de särskilda miljökonsekvensbeskrivningar som upprättats för de pågående fördjupningarna (FÖP:ar). För övriga särskilt redovisade områden saknas emellertid både redovisningar av, och riktlinjer för, områdenas kulturmiljövärden.

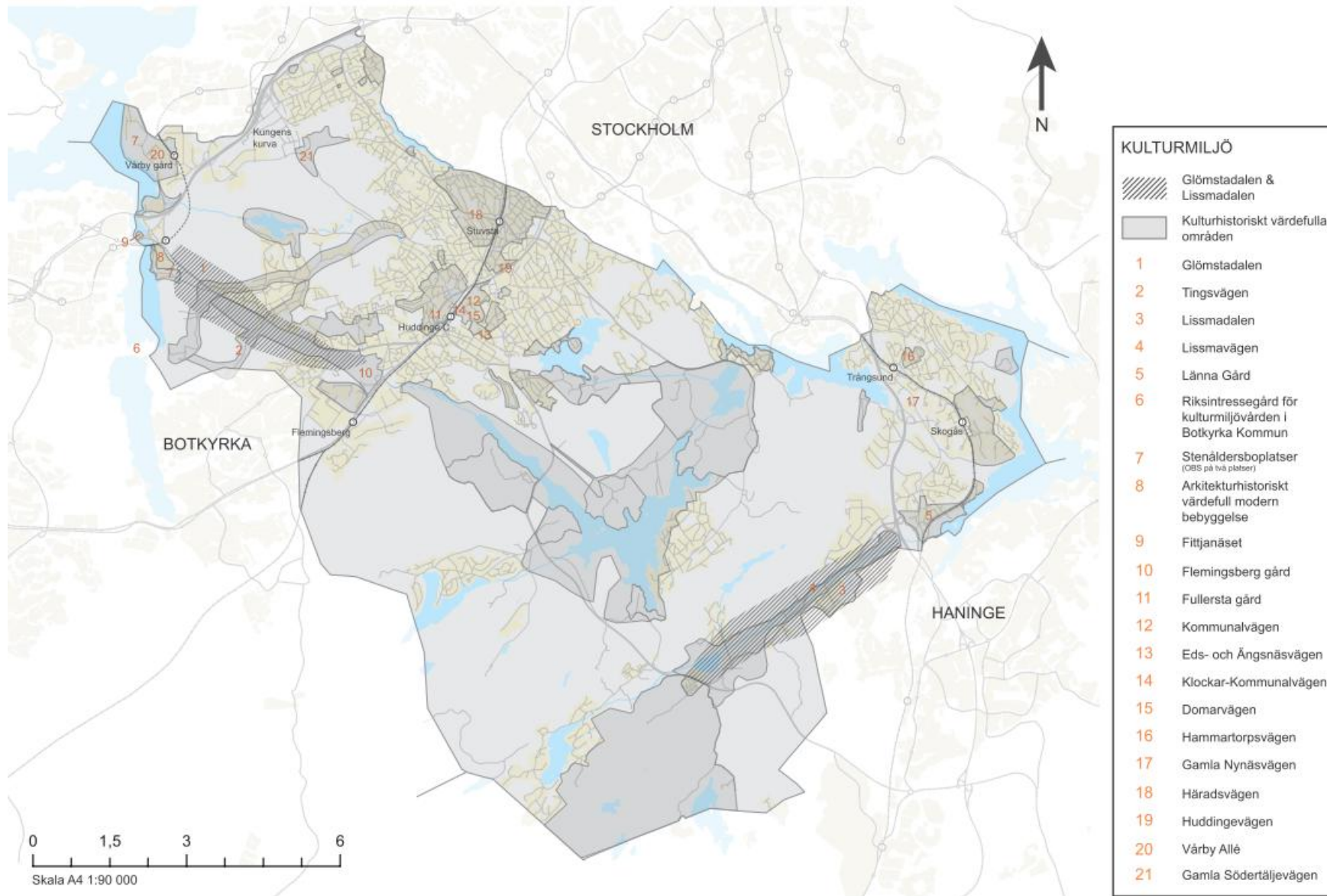
För området mellan *Flemingsberg – Masmo* har tre scenarier tagits fram för den fort satta utvecklingen med siktet inställt på år 2050. De tre scenarierna, vilka representerar olika grad av exploatering, benämns *Odling i staden* (alt låg), *Bebyggelse bland berg och dalar* (alt mellan) samt *Tät stadsbygd* (alt hög).

Ett av de större utvecklingsområden som pekas ut i planförslaget är *Länna*. Intentionerna med området är att öka antalet företagsetableringar. En expansion kommer även att bli aktuell i Gräsvreten söder om Länna industriområde. Planförslagen anger vidare att fritidshusområden såsom Glömsta, Vistaberg med flera är tänkta att omvandlas till permanentboenden.

Planens påverkan och konsekvenser

Övergripande

I planförslaget redogörs för vissa av de avtryck som kommunens historia har lämnat efter sig. Dock saknas en redogörelse av händelseförlopp och historiska och geografiska samband i kommunens bebyggelseutveckling. Det kan innebära att dessa samband och händelseförlopp riskerar att brytas i den framtida planeringen.

Figur 14. Karta över Huddinges kulturhistoriskt värdefulla områden.

Nödvändiga avvägningar i den framtida markanvändningsplaneringen kan bli svåra att göra om kulturmiljövärdena inte är tillräckligt belysta. Särskilt värdena som visar bebyggelseutvecklingen och de historiska sambanden i landskapet.

Planförslagets riktlinjer anger att ny bebyggelse i glesbygden generellt sett ska tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse. I områden med höga kulturmiljövärden, exempelvis en by med en äldre bebyggelsestruktur, kan emellertid ny bebyggelse påverka byns kulturhistoriska värden negativt om den inte anpassas till den befintliga miljön.

Omvandling av fritidshusområden är inte alltid eftersträvansvärt eftersom fritidshusen har en stor betydelse för bebyggelseutvecklingen och avspeglar en livsstil som växte fram under 1930-talet och framåt. Flera fritidshusområden är representativa för särskilt viktiga tidsperioder i fritidshusens historia. Om dessa värden inte beaktas i omvandlingsplaner för dessa fritidshusområden, finns det en risk för att en stor del av deras karaktär försvinner i samband med breddning av vägar, avstyckning av tomter och byggande av nya serviceinrättningar.

I vissa delar av Huddinge finns villaområden från förra sekelskiftets början. Till deras karaktär hör bland annat de stora tomter som från början skulle rymma potatis- och grönsaksland, fruktträd, bärbuskar med mera. Avstyckningar av sådana tomter medför avsevärda negativa konsekvenser för deras kulturmiljövärden.

Särskilda geografiska områden

De tre scenarierna för Flemingsberg – Masmö berör Glömstadalen (1) som enligt gällande översiktsplan ska bevaras som odlingsmark. Dalgången finns även beskriven som representativ odlingsmark för det typiska, storskaliga jordbruket i bygden. I lågexploateringsalternativet kommer dalgången bevaras i dess helhet. I mellanalternativet kommer delar av dalgången exploteras för bostäder och verksamheter. I det högexploaterade alternativet kommer mer än halva dalgångsstråket att bebyggas. Den värdefulla Tingsvägens (2) omgivning bebyggs med bostäder och verksamheter.

Planförslagets intentioner med Lännas näringslivsområden, inklusive Gräsvretens industriområde väster om Länna, kan få negativa konsekvenser för kulturmiljön. Området innefattar den långsträckt Lismadalen (3) med den månghundraårig vägsträckning Lännavägen (4) vilken är värdefull ur kulturmiljösynpunkt. Länna gård (5) med dess bevarade bebyggelse, gravfält, gästgiveri och odlingslandskap ligger precis utanför näringslivsområdets avgränsning. På markanvändningskartan är själva dalbotten redovisad som bevarandeområde, utom längst i öster vid Länna Gårds handelsområde som kommer att utökas mot söder. Länna Gård och dess kulthistoriskt värdefulla omgivning innefattas inte i bevarandeområdet utan redovisas som ”övrig tätort”.

Ett område av riksintresse för kulturmiljövården (6) i Botkyrka kommun kan indirekt komma att påverkas av utvecklingen inom Huddinge kommun (Masmö/Vårby Haga). I Masmö/Vårby Haga finns en av kommunens mest välbevarade stenåldersboplatser (7). Här finns även storskalig flerbostadsbebyggelse med högt arkitekturhistoriskt värde (8) samt bevarade kommunikationshistoriska lämningar på Fittjanäset (9).

Flemingsbergs gård (10) ligger i anslutning till områdesgränsen för den fördjupade översiktsplanen (FÖP) över Flemingsberg. Flemingsbergs herrgårdsanläggning med dess park och allé är en av kommunens mest välbevarade större gårdar enligt den kommunala kulturmiljöinventeringen. I miljökonsekvensbeskrivningen för den fördjupade översiktsplanen föreslås att: ”Området kring Flemingsbergs gård bör undantas vidare bebyggelse, för att förhindra att kulturvärdena kring gården ytterligare försvagas”. Det är väsentligt att dessa rekommendationer följs för att i möjligaste mån undvika att gårdens kulturmiljövärden skadas.

Strukturplaner

Strukturplanerna innehåller inga redovisningar av befintliga kulturhistoriska värden. Följaktligen finns heller inga särskilda riktlinjer eller inriktningar angivna för hur dessa värden ska kunna tillvaratas vid den omfattande bebyggelseutveckling som planeras i dessa centrumområden. Nedanstående områdesvisa sammanställning ger en bild av vilka typer av konsekvenser som kan uppstå vid en oförsiktig omvandling och förtätning i de områden som omfattas av strukturplaner.

I de centrala delarna av Huddinge centrum ligger Fullersta gård (11). Längs med Kommunalvägen (12) som enligt planförslaget ska utvecklas till en stadsgata, finns ett antal byggnader som representerar olika skeden i Huddinges historia, däribland Huddinge kyrka, kyrkskola församlingshem, bostadshus på Rådbacken och bibliotek med mera. I området finns även ett antal bostadsområden med höga kulturmiljövärden såsom trevåningshusen kring Eds- och Ängsnäsvägen (13), punkthusen längs Klockar- och Kommunalvägen (14) samt stjärnhusen vid Domarvägen (15) (Figur 15).

I den östra delen av Skogås finns radhus och flerbostadshus vars kulturmiljövärden finns beskrivna i Huddinges kulturmiljöprogram.

I Trångsund finns flera exempel på 1960-talets bebyggelse; både villor och flerfamiljshus som byggts med hög kvalitet avseende material och arkitektur finns omnämnda i det kommunala kulturmiljöprogrammet. Hammartorpsvägen (16) är enligt planförslaget tänkt att omvandlas till stadsgata. Det finns även ambitioner att sammanlänka Trångsund med Länna genom att utveckla gamla Nynäsvägen (17) till en stadsgata söderut till Länna. Här ligger Länna gård (5), en anläggning med lång historisk kontinuitet och med en välbevarad bebyggelsestruktur, där gårdens åkermark, gravfält och bebyggelse finns kvar.

I *Stuvsta* planeras förtätning längs med Häradsvägen (18). Vägen ingår i ett område med höga kulturmiljövärden sett till dess fastighetsbildning med tidstypiska småskaliga villor som i hög grad har anpassats till de topografiska förhållandena. Vissa delar av Huddingevägen (19) är även de utpekade som värdefulla i det kommunala kulturmiljöprogrammet.

Strukturplanen för *Vårby* omfattar ett område som är utpekat i den kommunala kulturmiljöinventeringen på grund av de omfattande historiska spår som finns i området. Bland annat planeras Vårby allé (20) omvandlas till stadsgata. Längs denna väg finns gravfält och Vårby kyrka som båda finns beskrivna i det kommunala kulturmiljöprogrammet. Som inriktning för *Segeltorp* anger strukturplanen att Häradsvägen (18) och Gamla Södertäljevägen (21) ska omvandlas till stadsgator. Detta bland annat genom förtätning med flerbostadshus. Längs Gamla Södertäljevägen finns ett område med villor med bevarad äldre karaktär, både avseende byggnaderna och tomternas utformning.

Figur 15. Stjärnhusen vid Domarvägen (Foto: Jakob Forsell)

Förslag på åtgärder

- Planförslaget bör utvecklas så att kommunens rika kulturhistoria tydligare framgår av planen, exempelvis genom att i text och på karta tematiskt beskriva värdefulla kulturmiljöer i kommunen (*säteribebyggelse, stenålderboplatser, kommunikationsvärden, efterkrigstidens bebyggelse, villabebyggelse exempelvis från 1910-20-tal, fritidshusbebyggelse etc.*).
- I planförslagets beskrivning av geografiskt avgränsade områdena bör väsentliga lokala kulturmiljövärden och platsens historik lyftas fram som utgångspunkter för områdenas fortsatta utveckling.
- Platser och landskap med högt kulturhistoriskt värde bör i största möjliga utsträckning redovisas som bevarandeområden på markanvändningskartan.

- Planförslaget bör utvecklas så att vägledning ges för hur de kulturmiljövården som finns i den redan bebyggda och planerade miljön ska kunna skyddas och tillvaratas i den fortsatta bebyggelseplaneringen.
- Kommunen bör utreda möjligheten att föreslå ett eller flera av områdena Paradiset, Björksättra och Gladö som område av riksintresse för kulturmiljövården. Detta avseende områdenas omfattande lämningar från mesolitisk tid, främst representerade av stenåldersboplatser och aktivitetsytor. Ett förslag på nytt riksintresseområde görs till Riksantikvarieämbete, genom Länsstyrelsens enhet för kulturmiljö.

6.4 REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Nuläge

Den höga andelen naturmark i kombination med kommunens kulturhistoriskt värdefulla områden innebär att Huddinge kan erbjuda höga upplevelsevärden. Huddinges naturområden fyller en viktig roll som rekreatiomsområden för såväl Huddingebor som boende utanför kommunen. I Flemingsbergsskogen och Paradisets naturreservat går det fortfarande att hitta områden som är i stort sett fria från buller.

Två av Stockholmsregionens gröna kilar, Hanvedenkilen och Bornsjökilen, sträcker sig genom kommunen. Två områden är dessutom utpekade som riksintressen med anledning av deras stora betydelse för människors möjlighet till rekreation (se figur 9):

- Mälaren och dess stränder i Huddinges nordvästra del ingår i ett stort riksintresseområde som omfattar hela Mälaren. Området är utpekade som riksintresse med avseende på dess betydelse för turism och friluftsliv
- Ågesta–Lida–Riksten är ett riksintresseområde för det rörliga friluftslivet. Området berör stora delar av sydöstra Huddinge och omfattar stora delar av Hanvedenkilen.

Figur 16. På promenad i Ågesta (Foto: Thomas Henrikson)

Omkring 88 procent av Huddinges invånare har max 800 meter till ett grönområde som är större än 5 hektar. Nästan alla invånare har tillgång till en mindre grönyta (minst 100 kvadratmeter) inom 300 meter. En stor andel av Huddinges grönområden består av natur och en förhållandevis liten del är anlagd park. De viktigaste stadsparkerna innefattar bland annat Skeppsmyreparken (Stuvsta), Sjäodalsparken (Sjödalen), Rådsparken (Sjödalen) samt Vårbyparken (Vårby).

Inom kommunen finns även ett rikt utbud av friluftaktiviteter i form av en skidbacke, badplatser, vandringsleder (bland annat Sörmlandsleden) samt lekplatser med mera. Genom Huddinge går flera stråk som är en del av det regionala cykelnätet såsom Glömstastråket, Slagstastråket och Tumbastråket. Standarden på dessa stråk varierar vilket gör att det på vissa sträckor är svårt att cykla snabbt och bekvämt.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Regelbunden fysisk aktivitet har en stark positiv effekt på hälsa och välbefinnande, medan en stillasittande livsstil medför en kraftigt ökad risk för ohälsa, kroniska sjukdomar och för tidig död²². Parker, grönområden, anläggningar och andra mötesplatser i bostadens närområde utgör lämpliga platser för fysisk aktivitet och motion. Närhet till sådana platser är därför

²² Faskunger Johan, Den byggda miljös påverkan på fysisk aktivitet - En kunskapssammanställning för regeringsuppdraget "Byggd miljö och fysisk aktivitet", Folkhälsoinstitutet, 2009

viktigt för att människor ska skaffa sig en fysiskt aktiv, hälsofrämjande livsstil. Forskning har visat att 300 meter är det längsta avstånd som människor är beredda att gå för att nå ett grönområde om det ska användas ofta. Närheten har störst betydelse för barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre och sjuka.

Miljö kvalitetsmålet *En god bebyggd miljö* är ett av de fem mål som har bedömts ha särskild relevans för denna miljöbedömning. Den precisering av målet som avser rekreationsintresset är att; ”det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet”.

Ett av delmålen i Huddinges inriktningsbeslut anger bland annat att Huddinge ”bevarar och utvecklar högkvalitativa parker och grönområden”. Vidare ska Huddinge enligt inriktningsbeslutet ha ”välkända och tillgängliga grönområden”. Vilket också lyfts fram i rapporten Huddinge grönstruktur som anger att naturen göras tillgänglig ”så att antalet besökare i naturområden kan öka kontinuerligt”.

Figur 17. Flottsbro skidbacke (Foto: Stephan Wirdahl)

Planens innehåll och genomförande

För att bevara de större grönområdena ska exploatering enligt planförslaget i första hand ske i anslutning till befintliga områden i goda infrastruktur- och kollektivtrafiklägen. Denna riktlinje har tillämpats i såväl de fördjupade översiktsplanerna för Flemingsberg, Kungens kurva och Storängen som i strukturplanerna för Huddinge centrum, Trångsund, Vårby gård, Skogås, Segeltorp och Stuvsta.

Planen innehåller även markreservat för ny trafikinfrastruktur. Spårväg Syd, Södertörnsleden med Masmolänken samt Förbifart Tullinge kommer alla att i större eller mindre omfattning byggas på oexploaterade mark.

Enligt planförslagets riktlinjer ska de gröna kilarna värnas. Åtgärder som splittrar och skapar barriärer inom dem ska därför i möjligaste mån undvikas. Planförslagets riktlinjer tydliggör även behovet av att åtgärda befintliga barriärer och stärka svaga samband.

De rekreativa värdena i kommunens skogsmarker, kulturlandskap och de större sammanhängande grönområdena ska enligt planförslagets riktlinjer såväl bevaras som utvecklas. För att bevara rekreativa värden ska skogar med höga friluftsvärden vid behov skyddas långsiktigt. Vidare ska eventuella skogsåtgärder på kommunägd mark, endast genomföras på ett sådant sätt att de gynnar bland annat friluftslivets intressen. Behovet av promenad- och strövvänlig skog ska enligt planförslagets riktlinjer tillgodoses.

För att utveckla de befintliga rekreativa värdena anges som riktlinje att samtliga grönområden i möjligaste mån ska tillgängliggöras och aktiveras. Detta bland annat genom anläggandet av gångvägar, motionsanläggningar, skidspår, skridskoåkning och bergsklättring. I samma syfte ska obebbyggda stränder enligt riktlinjerna bevaras och tillgängliggöras med strandpromenader och gångstråk.

Enligt planförslagets riktlinjer bör samhället utformas så att varje område har ytor för närrekreation och spontanidrott. I varje kommunedel ska det finnas en större, multifunktionell stadspark. Utöver stadsparkerna bör det även finnas mindre närparker i områdena, med till exempel lekplatser, planteringar, gräsytor och sittplatser. Målet är att det bör vara max 300

meter till ett mindre grönområde och max 800 meter till ett större grönområde. Avståndet till närmsta lekplats bör enligt riktlinjerna inte överstiga 500 meter.

De parkområden som pekas ut på markanvändningskartan och i strukturplanerna ska bevaras och utvecklas till högkvalitativa parker som kännetecknas av tillgänglighet och variation. Enligt planförslagets riktlinjer ska en hög grönytefaktor alltid eftersträvas vid all exploatering. Förtätning av befintliga områden kan däremot enligt planförslaget medföra att grönytor tas i anspråk. I de fall en exploatering innebär att grönytor tas i anspråk, ska dock detta kompenseras för genom att kvaliteten på kvarvarande grönområden höjs.

Figur 18. Cyklist (Foto: Mostphotos)

I Huddinge kommun ska gång och cykel vara de naturliga transportslagen för kortare resor vilket bland annat kräver att cykelnätet byggs ut och förbättras och att fler cykelparkeringar anordnas. Enligt planförslagets

riktlinjer ska prioritering av åtgärder för att skapa ett heltäckande och gent gång- och cykelnät klargöras och genomföras i kommunens gångplan²³ samt cykelplan.

Planens påverkan och konsekvenser

Planförslagets riktlinjer kommer att leda till att Huddinge får fler parker och ytor för spontanidrott samt bättre cykelmöjligheter. Huddingeborna får därmed bättre förutsättningar för rekreation och en fysiskt aktiv fritid. Planförslaget bedöms därför vara förenligt med preciseringen av miljökvalitetsmålet *En god bebyggd miljö* enligt vilken det ska finnas ”natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet”.

Planförslagets riktlinjer anger vidare att kommunens naturområden bevaras, tillgängliggörs samt aktiveras, vilket kommer att skapa nya möjligheter för rekreation och friluftsliv för såväl Huddingeborna som för besökare från andra kommuner. Förslaget till ny översiktsplan bedöms därför ha potential att öka antalet besökare i Huddinges naturområden vilket ligger väl i linje med inriktningsbeslutets delmål: välkända och tillgängliga grönområden.

Trots planförslaget insatser för att öka det kollektiva resandet, beräknas antalet bilresor inom kommunen öka under planperioden. Som en följd av detta kommer bullernivåerna i flera av kommunens rekreations- och friluftsområden att öka. Bland annat kommer Haningeleden att förorsaka buller i tidigare ostörda områden. Vägreservatet går tvärs genom Flemingsbergsskogen – ett område som utgör en viktig del av riksintresseområdet för det rörliga friluftslivet, Ågesta–Lida–Riksten. Haningeleden genom Flemingsbergsskogen bedöms även medföra ökade barriäreffekter trots planerade passager. Botkyrkaleden bedöms däremot kunna minska barriäreffekten i och med att det kommer bli lättare att, via den ekodukt som kommer att byggas över vägen, ta sig till Gömmarens naturreservat.

²³ Är ännu inte framtagen.

Ny transportinfrastruktur och en generell trafikökning bedöms sammantaget medföra negativa konsekvenser för människors möjlighet till rekreation och friluftsliv.

Många mindre grönområden, liksom kantzoner av större grönområden, kommer att försvinna när bostäder, arbetsplatser och serviceanläggningar ska byggas till 40 000 nya Huddingebor – oftast som förtätningar av befintlig bebyggelse. Dessa områden är ofta viktiga för människors närrekreation och det finns därmed en risk att boende i berörda befintliga bostadsområden får sämre möjligheter till närrekreation. Med hänsyn till att tillgängligheten till övriga områden kommer att förbättras, samt att kommunen har för avsikt att kompensera för bebyggelsens intrång, bedöms den exploatering som följer av planförslaget ändå vara av mindre betydelse för Huddingebornas samlade möjligheter till rekreation. På individ-, kvarters- och stadsdelsnivå kommer dock negativa konsekvenser att uppstå i de enskilda planeringsfallen.

Sammanlagt bedöms förslaget till ny översiktsplan öka möjligheterna till rekreation och friluftsliv i Huddinge, vilket i sin tur främjar en fysiskt aktiv och hälsofrämjande livsstil.

Förslag på åtgärder

- I planförslaget bör införas en riktlinje som anger att ett bullersaneringsprogram bör utarbetas. Åtgärdsprogrammet bör avse såväl buller vid befintliga bostäder som buller i friluftsområden.
- De ytterligare åtgärder för att dämpa trafikutvecklingen som rekommenderas i avsnitt 6.1 Klimat bör genomföras.

6.5 VATTENMILJÖ

Nuläge

Huddinge kommun är en sjö- och vattenrik kommun med 22 sjöar och många vattendrag och våtmarker. Kommunens vattenområden hör till fem olika huvudavrinningsområden eller sjösystem: Mälarens, Tyresåns, Kagghamraåns, Vitsåns och Husbyåns. Större delen av Huddinge kommun, och därmed de flesta av kommunens vattenområden, ligger inom Tyresåns sjösystem. Fyra av kommunens avrinningsområden/sjösystem avrinner direkt till Östersjön. Det femte passerar först Mälaren. Samverkan kring vattenvårdsfrågor med grannkommuner och andra aktörer är därför nödvändig. I dagsläget sker bland annat en samverkan inom Tyresåns respektive Mälarens vattenvårdsförbund.

Figur 19. Sjön Trehörningen (Foto: Wikimedia Holger Ellgaard)

Sjöar och vattendrag

Som en följd av otillräckligt renat avloppsvatten, drabbades flera av kommunens sjöar under 1950- och 60-talet av övergödning. Sedan 1970-talet har sjöarnas vattenkvalitet blivit allt bättre. På senare år har dock förbättringen stannat av för flera av sjöarna och det finns således behov av ytterligare insatser.

Inom kommunen finns fortfarande fritidshusområden och omvandlingsområden utan kommunalt vatten och avlopp. Vidare leds dagvattnet i Huddinge vanligtvis direkt till sjöar och vattendrag utan föregående behandling, vilket medför en okontrollerad spridning av bland annat tungmetaller och näringsämnen. Detta i kombination med avrinning av näringsämnen från kommunens jordbruksmarker, gör att den ekologiska statusen fortfarande är dålig i många av kommunens sjöar.

Nästan samtliga av Huddinges sjöar är ekologiskt särskilt känsliga²⁴ i något avseende. De idag mycket näringsrika sjöarna Långsjön, Trehörningen, Mörtsjön, Magelungen och Drevviken är ekologiskt känsliga med avseende på övergödning. Som en följd av föroreningar från enskilda avlopp i intilliggande fritidshusområden riskerar även Gömmaren, Kvarnsjön (Gladö), Ådran samt Ormlången att drabbas av övergödning. Ormlången påverkas även av omgivande jordbruksmark och förorenat dagvatten. Utöver dessa sjöar löper även Albysjön inom Mälarens sjösystem risk att drabbas av övergödning.

Av Huddinges sammantaget åtta ytvattenförekomster är det endast två som idag uppnår god ekologisk status (Albysjön och Mälaren). Enligt fastställda miljökvalitetsnormer ska vattenkvaliteten i de återstående sex vattenförekomsterna (tre sjöar och tre vattendrag) ha uppnått en god ekologisk status senast år 2021. I åtgärdsprogrammet för Tyresån²⁵ finns åtgärdsförslag för de tre sjöar som inte uppnår normerna, bland annat dagvattenrening, återskapande av våtmarker, anslutning av enskilda avlopp till kommunalt nät samt inventering och tillsyn av enskilda avlopp. Vilka

²⁴ Enligt miljöbalken ska varje kommun definiera de områden som är ekologiskt särskilt känsliga. Att ett område klassas som ekologiskt särskilt känsligt innebär att det har ett ekosystem som lätt kan förändras negativt med avseende på en viss störning.

²⁵ Tyresån Åtgärdsprogram 2010-2015, Länsstyrelsen i Stockholms län, 2010

åtgärder som bör genomföras för att öka sjöarnas ekologiska status, framkommer av åtgärdsprogrammet. I bilaga 5 finns en tabell med samtliga ytvattenförekomster inom Huddinge kommun samt deras kemiska och ekologiska status.

Grundvatten

En mindre del av grundvattenförekomsten Tulingeåsen – Ekebyhov ligger inom Huddinge kommun (längs norra gränsen mot Botkyrka). Denna vattenförekomst har idag god kvantitativ och kemisk status. Eftersom det finns flera potentiella föroreningskällor i dess närhet, såsom väg E4 inom Huddinge, finns det dock en risk att grundvattentäkten inte uppfyller god kemisk status år 2015.

Huddinge har även en större grundvattentäkt, Vårby källa. Täkten innehas och nyttjas av Spendrups bryggeri.

Dricksvatten

De flesta av Huddinge kommuns invånare får sitt dricksvatten från Mälaren, via det kommunala ledningsnätet. Huddinge kommun har inget eget vattenverk, utan vattnet levereras från Norsborgs reningsverk i Botkyrka kommun. Inom kommunen finns ett stort antal enskilda brunnar. I och med permanenteringen av Huddinges fritidshus, riskerar föroreningen av dricksvattnet i dessa brunnar att öka.

Enskilda avlopp

I Huddinge finns ett flertal fritidshusområden såsom Glömsta, Vistaberg, Högmora – Svartvik, Gladö kvarn, Mellansjö, Sjöängen och delar av Länna. Trots att dessa fritidshus saknar allmänt vatten- och avloppssystem, omvandlas allt fler till permanentboenden. Eftersom fritidshusområdenas enskilda vatten och avloppssystem inte är dimensionerade för de krav som ställs vid ett permanent boende, ökar utsläppen till kommunens vattendrag och sjöar kontinuerligt.

Figur 20. Fritidshusbebyggelse i Gladö kvarn (Foto: Holger Ellgaard)

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

EU:s gemensamma regelverk – vattendirektivet – ska säkra en god vattenkvalitet i Europas yt- och grundvatten. Sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten som är tillräckligt stora omfattas av vattendirektivet och kallas då formellt för vattenförekomster. Det finns fastställda miljökvalitetsnormer för alla vattenförekomster.

Enligt plan- och bygglagen ska miljökvalitetsnormer följas vid all planläggning och av en översiktsplan ska det framgå hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer. Miljökvalitetsnormerna är juridiskt bindande. Målet är att alla Sveriges vattenförekomster ska ha uppnått minst god vattenstatus år 2015 och att inget vattens status ska försämrats. I de fall detta av olika skäl inte är möjligt kan tiden förskjutas, dock som längst till år 2027.

Miljökvalitetsnormerna omfattar ekologisk och kemisk ytvattenstatus samt kemisk och kvantitativ grundvattenstatus. Den ekologiska statusen bedöms på en femgradig skala: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig medan kemisk ytvattenstatus har två klasser: god eller uppnår ej god²⁶.

Landets fem vattenmyndigheter har utarbetat särskilda åtgärdsprogram för att miljökvalitetsnormerna ska följas. Genom åtgärdsprogrammet för Norra Östersjön är Huddinge och övriga kommuner inom distriktet anmodade att utföra ett antal åtgärder, exempelvis att ”utveckla sin planläggning och prövning så att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds”. För Tyresåns sjösystem finns dessutom ett mer preciserat åtgärdsprogram framtaget av Tyresåns vattenvårdsförbund som visar vad kommuner och myndigheter behöver göra för att följa miljökvalitetsnormerna.

Miljökvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag* är ett av de fem mål som har bedömts ha särskild relevans för denna miljöbedömning. Målet innebär bland annat att sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras.

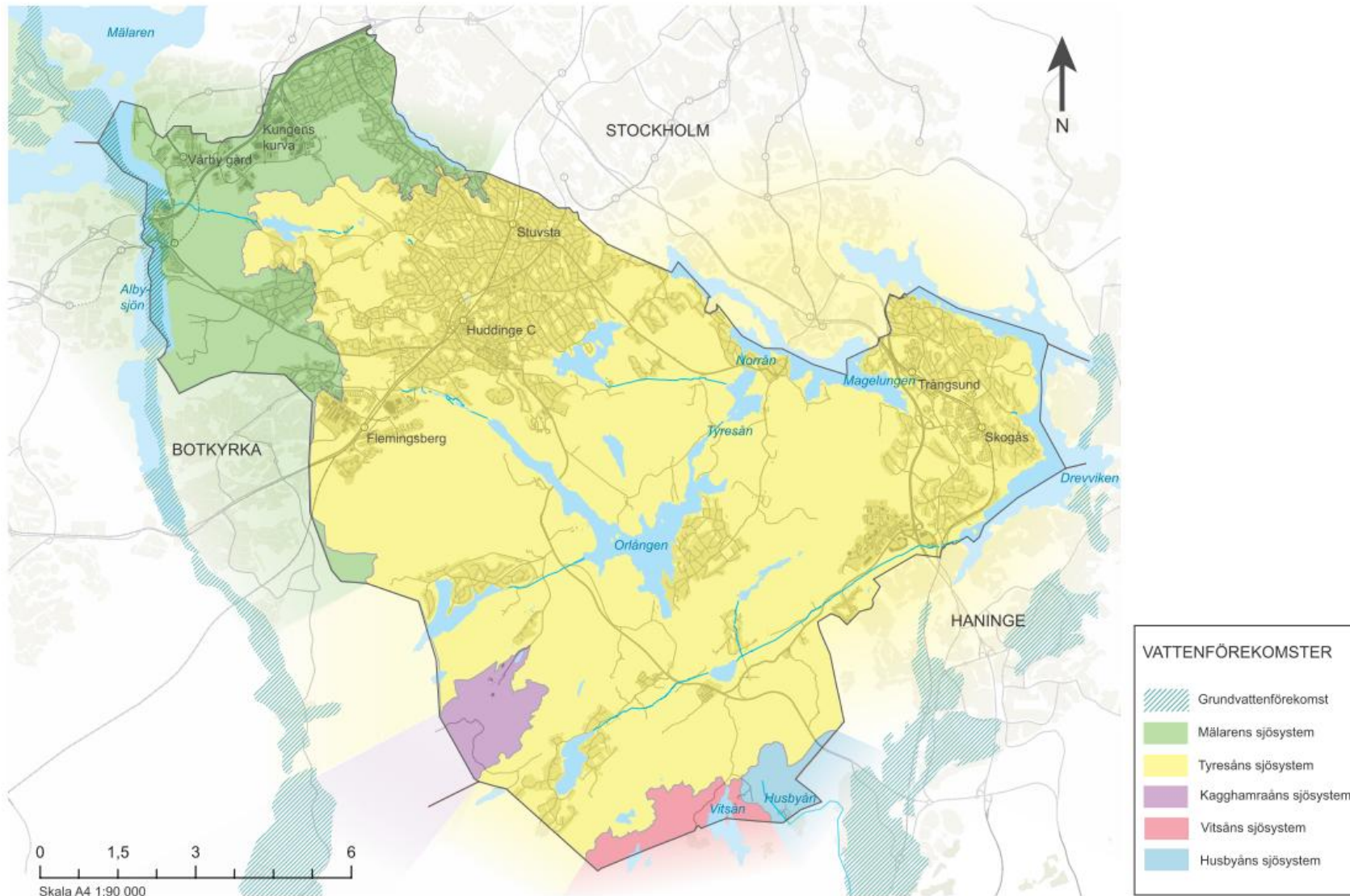
Enligt såväl *Huddinges lokala Agenda 21* som underlagsrapporten *Huddinges grönstruktur*, ska näringstillförseln och spridning av miljögifter till sjöar och vattendrag ”minska kontinuerligt”. Av kommunens *Dagvattenstrategi* framgår att ”Dagvattenhantering ska ske så att den naturliga hydrologin upprätthålls och ekosystemen bevaras och påverkan på grund- och ytvatten minimeras”. Avslutningsvis ska kommunens grundvatten ”ha god kvalitet²⁷”.

Planens innehåll och genomförande

Enligt planförslagets kan kommunens fritidshus på sikt omvandlas till permanenta bostäder och bör därför ha en kommunal VA-försörjning. I detta syfte ska kommunen enligt riktlinjerna göra en kartläggning för att se i vilken ordning som fritidshusområdena ska VA-försörjas.

²⁶ <http://www.viss.lst.se/>

²⁷ Huddinges grönstruktur, Huddinge kommun, februari 2012

Figur 21. Karta över Huddinges avrinningsområden och vattenförekomster.

Dagvatten bör enligt planförslagets riktlinjer i möjligaste mån omhändertas lokalt och antingen infiltreras ner i marken direkt eller fördröjas i magasin innan det leds till ledningsnätet i enlighet med kommunens dagvattenpolicy.

För att säkerställa en god tillgång till hälsosamt dricksvatten, ska Mälaren värnas som dricksvattentäkt. I enlighet med planförslagets riktlinjer ska därför de åtgärder som krävs för att säkerställa en uthållig vattenförsörjning genomföras. I samma syfte ska uttagen av grundvatten enligt riktlinjerna inte vara större än vad som hinner nybildas och dess status får inte försämrans.

Enligt planförslagets riktlinjer ska påverkan på Östersjön via sjöar och spillvattenhantering minimeras. I syfte att uppnå miljökvalitetsnormerna ska Huddinge även genomföra de åtgärder som följer av åtgärdsprogrammet för Tyresåns sjösystem. Föreslagna åtgärder är till exempel dagvattenrening, återskapande av våtmarker, anslutning av enskilda avlopp till kommunalt nät, samt tillsyn av enskilda avlopp och av gödselhantering.

Planens påverkan och konsekvenser

Att, såsom planförslaget anger, bygga ut kommunens VA-system så att områden där allt fler fritidshus tas i bruk som permanentbostäder ansluts till kommunalt VA, bedöms kraftigt minska utsläppen av gödande ämnen. Planförslaget bedöms därmed i detta avseende öka möjligheterna att förbättra, den kemiska och ekologiska statusen i Huddinges sjöar och vattendrag.

Eftersom de flesta av kommunens vattenområden ligger inom Tyresåns sjösystem, kommer de åtgärder som följer av åtgärdsprogrammet för detta system att bidra ytterligare till att förbättra vattenkvaliteten i kommunens ytvatten.

Dagvatten leds idag i huvudsak orenat direkt till kommunens sjöar och vattendrag. Planförslagets riktlinje om ökad hantering av dagvattnet är därför angelägen. Den förväntade trafikökningen på såväl befintliga som tillkommande vägar, kommer att resultera i mer kraftigt förorenat dagvatten. I vilken grad detta i sin tur får effekter på ytvattenkvaliteten,

beror på i vilken grad och omfattning väghållarna (kommunen och Trafikverket) renar vattnet innan det når sjöar och vattendrag.

Sammantaget bedöms planförslaget bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag*. Planförslaget leder till en bättre vattenkvalité såväl i Huddinges ytvatten som i nedströms liggande sjöar och vattendrag. Huruvida Huddinge till år 2021 lyckas uppnå god ekologisk status i samtliga ytvattenförekomster i kommunen, är dock bland annat starkt beroende av i vilken takt VA-utbyggnaden genomförs.

Figur 22. Långsjön (Foto: Wikimedia Larske)

Om planförslagets intentioner följs, att dagvatten ska renas i större utsträckning minskar risken för att kommunens grundvatten ska påverkas negativt. En utbyggnad av VA-systemet i kommunens fritidshusområden, bedöms minska risken för att dricksvatten i privata brunnar ska förorenas.

Förslag på åtgärder

- Med utgångspunkt från kommunens dagvattenstrategi, bör planförslaget kompletteras med riktlinjer och åtgärder avseende trafikdagvatten och annat starkt förorenat dagvatten.

6.6 LUFTKVALITET

Nuläge

Luftföroreningar påverkar människors hälsa, bland annat orsakar de besvär, sjuklighet samt dödlighet i cancer, hjärt-, kärl- och lungsjukdomar. Forskning visar att barn är känsligare för luftföroreningar än vuxna.

Luften i Stockholm påverkas både av lokala utsläppskällor och av föroreningar som transporterats hit. Vägtrafiken utgör den enskilt största lokala källan till luftföroreningar såväl i länet som helhet som i Huddinge.

Figur 23. Flygbild över Skärholmen (Foto: Jakob Forsell)

Det är främst höga halter av partiklar och marknära ozon som utgör luftföroreningsproblem i Huddinge. Partiklar bildas i första hand när vägbanorna slits av dubbdäck under vinterhalvåret. De högsta halterna av partiklar förekommer därför utefter högtrafikerade gator och vägar när vägbanorna torkar upp under senvintern och våren. Partiklar från vägtrafiken påverkar luftvägar och hjärt/kärlsystem. Det kan bidra till

luftvägsirritation och försämring av astma och KOL (kroniskt obstruktiv lungsjukdom).

Marknära ozon skadar gröda och skog. Känsliga växter kan skadas redan vid halter som bara är något högre än de naturliga. Den allmänna trenden är att bakgrundshalterna av marknära ozon ökar över hela norra halvklotet. Höga ozonhalter påverkar människors hälsa negativt, bland annat genom irritation av ögon och slemhinnor samt kan medföra inflammation av luftvägarna. De högsta halterna har vi under våren och sommaren vid högtrycksbetonat väder.

För att skydda människors hälsa och miljön finns särskilda miljö kvalitetsnormer för utomhusluft (se nästa sida under Utgångspunkter och bedömningsgrunder). Enligt Stockholm och Uppsala Läns Luftvårdsförbunds kartläggning²⁸ för år 2010 klaras miljö kvalitetsnormerna inom Huddinge kommun förutom längs E20/E4 där normerna överskrids för kvävedioxid och PM10 (partiklar).

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Det övergripande syftet med Sveriges folkhälsopolitik är att ”skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen”. Enligt *Huddinges Agenda 21* ska kommunen skapa förutsättningar för god folkhälsa för alla invånare. Ett liknande mål förekommer även i formuleringen av det nationella miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* enligt vilken städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska ”utgöra en god och hälsosam livsmiljö”.

Enligt plan och- bygglagen ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa samt möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar (2 kap 3 § PBL 1987).

Miljö kvalitetsnormer för luft är angivna föroreningsnivåer som inte får överskridas, det vill säga de är så kallade ”skarpa normer”. I Luftkvalitetsförordning 2010:477 regleras normer för bland annat svaveldioxid, kolmonoxid, kvävedioxid, bly, bensen, ozon och partiklar

²⁸ <http://slb.nu/lvf>

(PM10 och PM2,5). Enligt PBL ska miljö kvalitetsnormer följas vid planering och planläggning.

I syfte att förbättra luftkvaliteten så att normerna klaras, har regeringen fastställt ett särskilt åtgärdsprogram avseende miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län. En revidering av åtgärdsprogrammet pågår eftersom de åtgärder som ingår i programmet har visat sig vara otillräckliga.

Planens innehåll och genomförande

Enligt planförslagets riktlinjer ska kommunen aktivt planera för att öka andelen kollektiv-, cykel- och gångresor. Detta bland annat genom att förtäta/skapa en hög exploateringsgrad i goda kollektivtrafiklägen samt eftersträva funktionsblandning av bostäder, service och arbetsplatser i alla områden. En huvudinriktning i planförslaget är att åstadkomma en minskad bilanvändning, vilket bland annat ska få en positiv inverkan på människors hälsa.

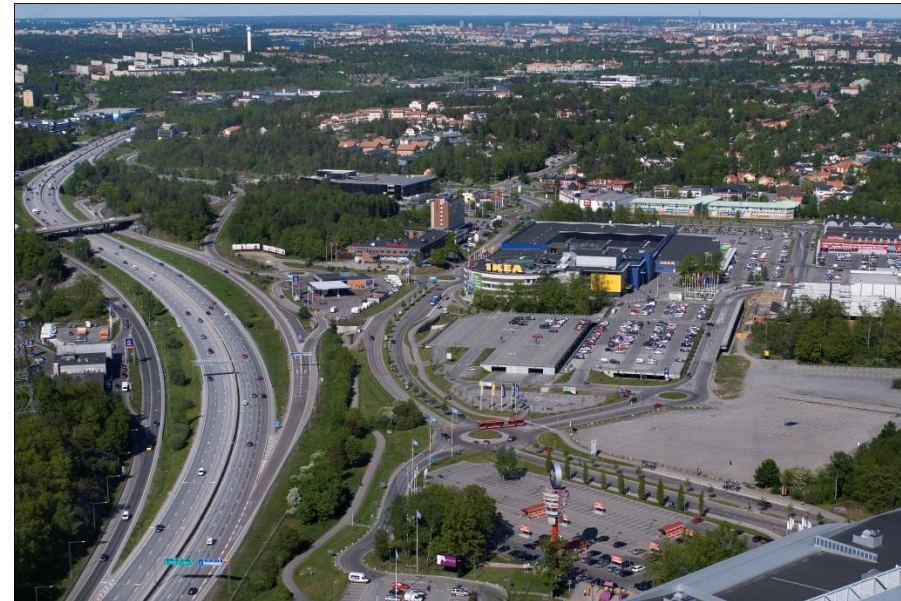
Miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet kommer enligt planförslaget utredas vidare i senare planeringsskeden, till exempel i samband med miljökonsekvensbeskrivningar för detaljplaner samt tillståndsprövningar.

Planens påverkan och konsekvenser

Förslaget till ny översiktsplan innehåller riktlinjer som syftar till att minska trafikens totala miljöbelastning genom att öka de hållbara transporternas andel av resandet (se avsnitt 6.1 Klimat). I syfte att öka kollektivtrafikens konkurrensfördelar eftersträvas en hög exploatering i goda kollektivtrafiklägen. En allt för tät bebyggelse kan dock i vissa fall leda till att luftkvaliteten försämras lokalt om utvärdringsförhållandena försämras i det enskilda gaturummet. I ambitionen att förtäta i bra kollektivtrafiklägen och centrala delar finns även en risk att bostäder planeras i trafiknära lägen med höga luftföroreningshalter. Det är alltså väsentligt att frågan om god luftkvalitet beaktas i kommande detaljplanering.

Den utveckling som föreslås för delområdet Kungens kurva kan, enligt miljökonsekvensbeskrivningen av den fördjupade översiktsplanen för

området, befaras leda till en så pass omfattande trafikallsträng att den lokala luftkvaliteten kan påverkas.

Figur 24. Flygbild över Kungens kurva (Foto: Jakob Forsell)

”Översiktliga beräkningar visar att planförslagets utökade handels- och kontorsverksamheter kan medföra en 30-40 procentig ökning av trafiken inom Kungens kurva-området till år 2030 (i jämförelse med områdets trafikmängder idag).”

Enligt den trafikprognos för nollalternativet som tagits fram inför översiktsplanarbetet kommer antalet bilresor i kommunen att öka med cirka 60 procent fram till år 2030. Någon analys av i vilken omfattning ett genomförande av planförslaget kan begränsa trafikökningen har inte gjorts. En beräkning av en utbyggnad av Spårväg syd visar dock på en högst marginell påverkan på biltrafikarbetet. Trots planförslagets tydliga inriktning och faktiska åtgärder kommer alltså vägtrafiken inom kommunen att öka jämfört med dagens trafik. Vad det innebär för luftföroreningssituationen är svårt att uppskatta eftersom det samtidigt kommer ske en utveckling av fordon och vägbeläggningar.

Den tekniska utvecklingen av fordon kommer att medföra lägre emissioner av avgasrelaterade luftföroreningar som kvävedioxid och bensen. Sannolikt kommer generella åtgärder, exempelvis begränsningar för dubbdäcksanvändandet, att medföra lägre partikelhalter. En pågående och mycket omfattande trafik tillväxt verkar dock i motsatt riktning.

Sammantaget bedöms planförslaget leda i rätt riktning och bidra till att luftkvaliteten förbättras, eller åtminstone till att den inte försämras. En lägre vägtrafik tillväxt i Huddinge leder till mer begränsade utsläpp inom kommunen och i länet. För att kunna bryta vägtrafikens tillväxttrend och komma till rätta med dess påverkan på luftkvaliteten krävs sannolikt även åtgärder som är direkt hämmande på biltrafiken.

Förslag på åtgärder

- Planförslaget bör förtydligas vad gäller hur planen lever upp till kravet att miljö kvalitetsnormer ska följas vid planering och planläggning.
- Det bör framgå av planen på vilket sätt kommunen avser att följa gällande åtgärdsprogram för luftkvalitet. Åtgärdsprogrammet innehåller flera åtgärder som riktar sig till länets kommuner.
- Kommunen bör ta initiativ till trafik tillväxtdämpande åtgärder enligt förslag i avsnitt 6.1 Klimat).
- Eftersom barn är känsligare för luftföroreningar än vuxna bör översiktplanen reglera högre krav på luftkvaliteten inom områden där skolor och förskolor lokaliseras.

6.7 LJUDMILJÖ - BULLER

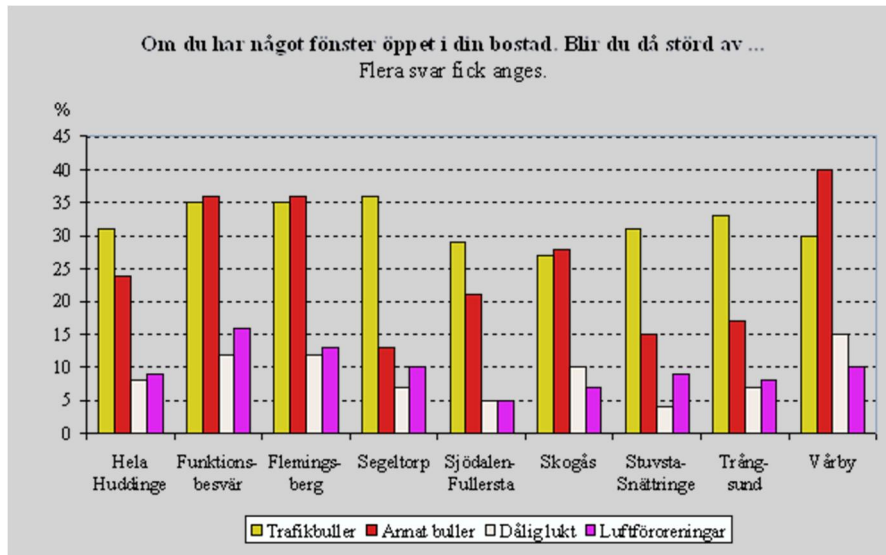
Nuläge

Trafikbuller är den miljö störning som är vanligast förekommande i samhället. I Sverige exponeras cirka två miljoner människor för trafikbuller högre än 55 dBA vid bostaden. I Huddinge störs hela 31 procent av trafikbuller och 24 procent av annat buller, se figur 25. Störningar på grund av trafikbuller är vanligast i kommundelarna Segeltorp och Flemingsberg medan störningar från annat buller är vanligast i Vårby och Flemingsberg.

Buller har stor betydelse för människors hälsa och för möjligheten till en god livskvalitet. De negativa effekterna kan vara att det blir svårt att uppfatta tal, och svårt att vila och sova. Det kan i sin tur leda till att vi blir trötta och nedstämda. Stress, minskad koncentrationsförmåga och försämrade inlärningsförmåga är andra effekter. Att långvarigt utsättas för trafikbuller kan förorsaka högt blodtryck vilket i sin tur kan leda till hjärt-kärlsjukdomar.

Huddinge har låtit ta fram kommuntäckande bullerkartor som redovisar dygns ekvivalenta och maximala ljudnivåer från väg- och spårtrafik inom kommunen. Hur många personer, eller bostäder, som är utsatta för höga bullernivåer, är inte klarlagt. Kartorna visar dock på ett omfattande och utbredd buller. Nivåerna är som väntat högst utefter de vägar som har störst trafikflöden så som E4/E20, Huddingevägen, väg 73, Glömstavägen och Häradsvägen samt längs med järnvägarna.

Det är väg- och spårtrafiken som utgör de i särklass största bullerkällorna inom kommunen, men det finns även andra kraftigt bullrande verksamheter såsom bergtäkter, krossar, skjutbanor, motorsport samt industrier. Buller utgör ett av de största hoten mot Huddinges höga rekreativa värden. Flemingsbergsskogen och Paradisets naturreservat är i dagsläget de enda områdena där det går att finna platser som är i stort sett fria från samhällsbuller.

Figur 25: Resultat från SKOP:s enkätundersökning om Huddingebornas levnadsförhållanden våren 2009. (Rapport till Huddinge kommun, SKOP, 2009)

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Enligt plan och- bygglagen ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa samt möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar (2 kap 3 § PBL 1987).

Riksdagen fastställde 1997 riktvärden för vägtrafikbuller vid bostäder (tabell 2). Dessa gäller vid nybyggnation av trafikinfrastruktur och vid nybyggnation av bostäder. Boverket har utfärdat allmänna råd²⁹ för tillämpningen av dessa riktvärden. Eftersom tillgången på byggbar mark är begränsad i delar av Stockholmsregionen, har Länsstyrelsen utarbetat riktlinjer för när vissa definierade avsteg från riktvärdena i undantagsfall bör kunna accepteras. Avsteg accepteras endast för bebyggelse i centrala

²⁹ Boverket, Buller i planeringen – Planera för bostäder i områden utsatta för buller från väg- och spårtrafik, Allmänna råd 2008:1, 2008

och kollektivtrafiknära lägen och först efter att det visats att det inte är möjligt att klara riktvärdena.

Tabell 2. Politiskt beslutade riktvärden för trafikbuller som inte bör överskridas vid nybyggnation av bostäder eller vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av trafikleder.

	Ekvivalent dB(A)	Maximal dB(A)
Ljudnivå inomhus	30	45
Ljudnivå utomhus vid fasad	55	-
Ljudnivå utomhus vid uteplats i anslutning till bostad	-	70

Socialstyrelsen har utfärdat allmänna råd³⁰ med riktvärden för vad som bör betraktas som en olägenhet för människors hälsa med avseende på buller i bostäder. Råden är tillämpliga för såväl befintlig som planerad bostadsbebyggelse. De ljudnivåerna som anges är av samma storleksordning som riksdagens riktvärden.

Det övergripande syftet med Sveriges folkhälsopolitik är att ”skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen”. Ett liknande mål förekommer även i formuleringen av det nationella miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* enligt vilken städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska ”utgöra en god och hälsosam livsmiljö”.

Enligt *Huddinges Agenda 21* ska kommunen skapa förutsättningar för god folkhälsa för alla invånare. Vikten av en god ljudmiljö lyfts även fram i dokumentet *Huddinges grönstruktur*; en av de underlagsrapporter som tagits fram inför arbetet med den nya översiktsplanen. Enligt denna rapport ska Huddinge ”bevara de tysta områden som finns genom att ta hänsyn till dessa vid planering och om möjligt utöka med fler tysta områden.”

Planens innehåll och genomförande

Planförslaget anger att kommunen kommer att verka för att bullernivåerna ska minska och att färre personer ska utsättas för höga bullernivåer. Det

³⁰ Socialstyrelsen, Buller inomhus, SOSFS 2005:6 (M), 2005

framgår dock inte på vilket sätt eller med vilken ambitionsnivå. Som riktlinje anges även att större opåverkade och/eller tysta områdena ska beaktas så att deras värden inte påverkas negativt. Planförslaget innehåller dock inte några särskilda åtgärder för att bevara tystnaden.

Enligt strukturplanen för Huddinge centrum liksom för Trångsund, kommer områden med höga bullernivåer att exploateras, exempelvis vid Kyrkdammarna i Huddinge centrum. Som en effekt av de höga bullernivåerna anger strukturplanerna att dessa exploateringsområden troligtvis kommer att användas för arbetsplatser/verksamheter.

Vid nybyggnad ska enligt planförslaget en så god ljudmiljö som möjligt med låga bullernivåer alltid eftersträvas. Vid nybyggnad av bostäder i centrala och kollektivtrafiknära lägen kan det enligt planförslaget vara motiverat att göra avsteg från riksdagens riktvärden för trafikbuller vid husfasad utomhus. Gällande föreskrifter och Boverkets allmänna råd om buller ska följas.

I arbetet med översiktsplanen har strukturbilder tagits fram för ett antal centrala områden med närhet till kollektivtrafik. Avsteg bör enligt planförslaget huvudsakligen kunna ske i de centrala delarna av dessa områden, i de områden där fördjupade översiktsplaner tagits fram samt längs med kollektivtrafikstråk. Men även där avsteg kan prövas ska en så god ljudmiljö som möjligt eftersträvas.

Vid planering ska det tidigt avgöras om buller är ett problem och om avsteg från riktvärdena får tillämpas. Utifrån platsen och planerade bostäders förutsättningar ska enligt planförslaget relevanta konsekvenser beskrivas för att möjliggöra en bedömning av ljudmiljön.

Planens påverkan och konsekvenser

Planförslaget anger att en hög exploatering i goda kollektivtrafiklägen eftersträvas, det vill säga huvudsakligen runt spårstationerna och utefter kollektivtrafikstråk. Det betyder att en stor andel av den tillkommande bebyggelsen kommer att byggas i de områden där avsteg från gällande bullerriktvärden accepteras.

Planförslaget behandlar buller för ny tillkommande bostäder och var avsteg från gällande riktvärden bör kunna prövas. Redan vid bullernivåer i nivå med riktvärdena upplever en relativt stor andel människor sig bullerstörda. Vid varje avsteg från riktvärdena som görs kommer denna andel människor att vara högre.

Hur buller vid redan existerande bostadsbebyggelse ska hanteras tas inte upp i planförslaget. Och planförslaget innehåller följaktligen heller inga riktlinjer eller åtgärder för att komma till rätta med bullerstörningar i befintliga miljöer. Planförslaget anger endast att kommunen ska verka för att för att bullernivåerna ska minska och färre personer utsätts för höga bullernivåer.

Enligt den trafikprognos för nollalternativet som tagits fram inför översiktplanarbetet förväntas antalet bilresor i kommunen öka kraftigt. Planförslaget intentioner är att med ett förbättrat utbud för alternativa färdmedel och en funktionsblandad bebyggelse, kunna dämpa denna trafikökning i någon mån. Trots intentionerna kommer vägtrafiken att öka. Även trafikeringen på järnvägar och tunnelbana kommer att öka. Redan bullerutsatta miljöer kommer därmed att belastas med än mer buller.

Byggandet av Södertörnsleden kommer innebära att några bostadsområden och enskilda bostadshus avlastas från buller. I gengäld kommer helt nya områden att belastas av kraftigt vägtrafikbuller. Allvarligast är det att, de i det närmaste ostörda, naturmiljöerna i Flemingsbergsskogen drabbas. Området utgör ett riksintresse för friluftslivet.

Sammanfattningsvis bedöms planförslaget leda till att fler Huddingebor i framtiden kommer att vara utsatta för skadliga bullernivåer vid sina bostäder än idag och att områden som idag är förskonade från trafikbuller kommer att vara kraftigt bullerstörda. En sådan utveckling motverkar uppfyllelsen av såväl nationella folkhälsomål som lokala Agenda 21-mål.

Med vetskap om den hälsopåverkan buller har och de värden som ligger i tillgången på tysta områden bedöms utvecklingen få allvarliga negativa konsekvenser på människors hälsa och välbefinnande.

Förslag på åtgärder

- Planförslaget bör utvecklas i sin problembeskrivning avseende bullerbelastningen i kommunen.
- I planförslaget bör införas en riktlinje som anger att ett bullersaneringsprogram bör utarbetas. Och att ett sådant bör avse såväl buller vid befintliga bostäder som buller i friluftsområden.
- Kommunen bör ta initiativ till trafiktillväxtdämpande åtgärder enligt förslag i avsnitt 6.1 Klimat.

6.8 RISKFÖRHÅLLANDEN

Nuläge

Huddinge kommun genomkorsas av flera vägar och järnvägar där stora mängder farligt gods transporteras varje dag. Vägarna E4/E20, Nynäsvägen och väg 259 (Hanningeleden – Lännavägen – Glömstavägen) är så kallade primära transportleder för farligt gods. Huddingevägen rekommenderas av Länsstyrelsen som sekundär väg för farligt godstransporter. Tågtransporter av farligt gods sker på såväl stambanan genom Stuvsta, Huddinge och Flemingsberg som på Nynäsbanan genom Trångsund, Skogås och Länna.

I de båda regionala kärnorna, Flemingsberg och Kungens kurva, samt i Huddinge centrum har överäckningar av trafikinfrastruktur lyfts fram som möjliga lösningar för att minska befintliga barriärer och samtidigt skapa byggbar mark. Överbyggnad av vägar och järnvägar där det förekommer transporter av farligt gods, framför allt explosiva varor, ger mycket speciella riskförhållanden.

I Huddinge finns också ett stort antal tillståndspliktiga verksamheter som medför risker för omgivningen. Dessa finns framförallt i kommunens industriområden. Gladö storindustriområde har ett skyddsavstånd på 1000 meter.

Figur 26. Flygfoto över Essingeleden och Smista allé (Foto: Jakob Forsell)

För övriga industriområden som Trångsund, Länna, Storängen och delar av Kungens kurva gäller vanligen ett skyddsavstånd på 500 meter. För småindustriområden som t.ex. delar av Kungens kurva eller Gräsvreten samt för vissa enskilda verksamheter gäller skyddsavstånd på 200 meter. Ett 15-tal drivmedelsstationer finns lokaliserade inom kommunen.

Mälaren och Tyresåns sjösystem riskerar att översvämmas såväl i dagens som i ett framtida klimat. Områden med förhöjd risk för översvämningar inkluderar tätorterna Vårby, Flemingsberg, Trångsund, Skogås och

Sjödalen-Fullersta. Områden som redan med dagens klimat har stabilitetsproblem är t.ex. Trångsund längs Drevviken och området längs med Mälaren och Albysjön. Risken för ras och skred kommer att öka i framtiden då klimatförändringarna förväntas leda till kraftigare nederbörd och ökade flöden i vattendrag, liksom höjda och varierande grundvattennivåer.

Utöver att människor kan dödas och skadas i samband med stora olyckor kan även olika materiella skyddsobjekt skadas eller förstöras. Särskilt sårbara är yt- och grundvattentäkter. Konflikt mellan befintliga grundvattentäkter och vägar för transport av farligt gods finns vid Vårby källa, Ekedal, Granby och Kvarntorp – Lissma. Mälaren används som dricksvattentäkt för bland annat Huddinge kommun. Vid en större olycka i Mälaren kommer Bornsjön i Salem och Botkyrka kommuner att användas som reservvattentäkt. Vid en eventuell katastrof kan även cirka 300 enskilda brunnar användas.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

SMHI:s klimatscenario för Stockholms län visar på en gradvis temperaturökning med en förändring av årsmedeltemperaturen på ungefär 4-6 graders ökning fram till 2100. Temperaturökningen framträder under alla årstider men är som störst vintertid (SMHI, 2011). Antalet värmeböljor i Stockholms län förväntas också öka i ett framtida klimat.

Stockholmsregionen förväntas också få ökande nederbördsmängder, företrädesvis under vinterhalvåret. För sommaren syns ingen direkt trend, men avdunstningen väntas öka på grund av högre temperaturer. Det kommer också att bli vanligare med tillfällena med extrem nederbörd³¹. I Stockholms län antas för närvarande att ökningen bli cirka 20 procent fram till 2100, för en återkomsttid av 100 år.

Behovet av att ta hänsyn till klimatförändringar vid fysisk planering understryks i RUF 2010. Landets länsstyrelser har också gett ut en särskild vägledning för klimatanpassning i fysisk planering³²

Huddinge kommun har gjort en översiktlig klimat- och sårbarhetsutredning vilken visar på ett stort antal potentiella riskområden för översvämning och riskområden för skred och erosion³³. Framför allt i kommunens västra del.

Inom områden med sammanhållen bebyggelse ska enligt 2 kap. 4 § plan- och bygglagen bebyggelsemiljön utformas med hänsyn till behovet av bland annat: *olyckshändelser* och *goda klimatiska förhållanden*. Enligt 2 kap. 3§ i samma lag ska de boendes och övrigas *hälsa och säkerhet*, samt *riskerna för olyckor, översvämningar* och *erosion* beaktas vid lokalisering av bebyggelse.

Rekommendationer om skyddsavstånd för olika typer av verksamheter finns i Boverkets skrift "Bättre plats för arbete". Länsstyrelsen i Stockholms län har utarbetats rekommenderade skyddsavstånd för transportvägar för farligt gods samt för bensinstationer (tabell 3).

Tabell 3. Rekommenderade skyddsavstånd för transportvägar för farligt gods samt för bensinstationer (Länsstyrelsen i Stockholms län).

Skyddsobjekt	Skyddsavstånd (meter)
Bebyggelsefritt från farligt gods-led	25
Sammanhängande kontorsbebyggelse från farligt gods-led	40
Sammanhängande bostadsbebyggelse från farligt gods-led	75
Tät kontorsbebyggelse från bensinstation	25
Sammanhållen bostadsbebyggelse eller personintensiva verksamheter från bensinstation	50
Bostäder, daghem, ålderdomshem och sjukhus från bensinstation	100

³¹ Med extrem nederbörd menas sådan som väsentligt överstiger det normala. Översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys Huddinge, 2012.

³² Klimatanpassning i fysisk planering – Vägledning från länsstyrelserna, Länsstyrelserna 2012

³³ Översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys Huddinge, 2012.

Planens innehåll och genomförande

Transporter av farligt gods

Huddinges bebyggelse kommer även fortsättningsvis att koncentreras till transportinfrastrukturen, särskilt den för spårbunden trafik. Enligt planförslagets riktlinjer ska kommunen följa Länsstyrelsens rekommendationer om, när och hur riskutredningar ska tas fram vid bebyggelse nära riskkällor; Riskutredningar ska även tas fram i de fall en utveckling av infrastruktur medför en ökad risk för omgivningen.

När Södertörnsleden tas i bruk kommer Glömstavägen inte längre utgöra primärled för farligt gods och ny bebyggelse kan placeras närmare vägen. Detta oavsett vilket av de tre scenarierna för Flemingsberg/Masmo som blir verklighet. Enligt planförslagets riktlinjer ska kommunen fortsätta utreda de överdäckningar över transportleder för farligt gods som är föreslagna.

Figur 27. Olycka i samband med transporter av farligt gods. (Foto: WSP)

Tillståndspliktiga verksamheter

Vid sidan av transportleder för farligt gods utgör enligt planen även vissa anläggningar, exempelvis drivmedelsstationer, riskkällor att beakta vid ny bebyggelse. Rekommenderade skyddsavstånd för dessa typer av anläggningar ska beaktas vid planläggning. Enligt strukturplanen för Skogås kommer eventuella förtätningar i området resultera i att en bensinstation måste omlokaliseras.

Planförslagets riktlinjer anger vidare att det i planering nära verksamheter med skyddsavstånd redan i ett tidigt skede i processen ska göras en avvägning mellan de olika motstående intressena. Detta eftersom det är lättare att i detta skede av planeringen justera placering och utformning av tillkommande bebyggelse efter gällande skyddsavstånd. Riktlinjerna anger vidare att verksamheter med större skyddsavstånd på sikt bör flytta ut från kollektivtrafiknära lägen till redan störda lägen där de inte står i konflikt med stadsutvecklingen.

Avslutningsvis anges att en eventuell placering av ny bebyggelse inom 500 meter från djurhållning eller ridanläggningar inte ske utan att placeringen tydligt motiveras.

Klimatanpassning

För att minimera den översvämningssproblematik som följer av det förändrade klimatet behöver kommunen enligt planförslaget även arbeta aktivt med fördröjning av vatten i såväl nybyggnationsområden som befintliga områden.

Planen innehåller en riktlinje om att kommunen vid nyexploatering ska belysa vilka eventuella klimatanpassningsåtgärder som kan komma att behöva genomföras.

Planens påverkan och konsekvenser

Den allmänna trenden är att allt mer gods transporteras på de vägar och järnvägar som genomkorsar kommunen – så även farligt gods – samtidigt gör de pågående klimatförändringarna att risken för översvämningar, ras och skred ökar i kommunen. Med den kraftiga befolkningstillväxt som planförslaget har som utgångspunkt bedöms resultatet bli att fler människor än idag kommer att beröras av potentiella olycksrisker.

Enligt planförslaget kommer den nya bebyggelsen att koncentreras till områden med bra infrastruktur, särskilt den spårbundna. Det betyder att fler människor kommer att bo nära dessa riskkällor. På vilket sätt skyddsavstånd upprätthålls och särskilda skyddsåtgärder vidtas vid kommunens detaljplanläggning är avgörande för om denna utveckling är acceptabel sett ur ett riskperspektiv.

Två stora planerade förändringar i länets godsinfrastruktur kommer att inträffa under planperioden fram till 2030. Dels kan antas att en ny storhamn kommer att anläggas vid Norvik i Nynäshamns kommun och dels kommer Förbifart Stockholm att öppnas. Båda anläggningarna kommer, om de förverkligas, att påverka hela regionens godsflöden, och därmed också transporter av farligt god. Mångdubbelt fler transporter, både på väg och på järnväg, kan till exempel komma att passera rakt genom Trångsund. Planförslaget behandlar dock inte dessa framtida risker överhuvudtaget.

Förslag på åtgärder

- Som underlag för planförslaget och för kommande detaljplanering bör en riskartering utföras av kommunen. Analyser bör göras av en förändrad framtida riskbild på grund av planerad godshamn i Nynäshamn och omläggning av väg E4 (Förbifart Stockholm).
- Planförslaget bör utvecklas så att sakområdet belyses tydligare och riktlinjer utvecklas till stöd för den fortsatta bebyggelseplaneringen.

- Planförslaget bör förtydligas med avseende på de förutsättningar som gäller för områden som är utpekade för exploatering där det föreligger risk för översvämningar (Topografiska sänkor).
- Planförslaget bör förtydligas så att det framgår att Länsstyrelsen rekommenderar om höjdsättning i samband med nybyggnation längs med Mälarens ska följas.

7 UTVÄRDERING MOT MÅL OCH INTENTIONER

RIKTNINGSANALYS

Av de nationella miljö kvalitetsmålen har fem bedömts vara särskilt relevanta för Huddinges översiktsplan: *Begränsad klimatverkan, Levande sjöar och vattendrag, Ingen övergödning, God bebyggd miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*. Huddinges översiktsplan har år 2030 som planeringshorisont. Vid den tidpunkten ska, enligt Riksdagens övergripande miljömål, alla stora miljöproblem vara lösta (klimatpåverkan dock 2050). En relevant fråga är följaktligen om planens genomförande leder i denna riktning och om planens riktlinjer och åtgärder är tillräckligt verkningsfulla.

En annan viktig fråga att ställa är om planen möter upp mot de miljöintentioner som anges i det inriktningsbeslut som togs inför översiktsplanarbetet. Dessa frågor ligger till grund för följande riktninganalys. Analysen utgör ett komplement till den konsekvensbeskrivning som redovisats i föregående kapitel.

Är planens inriktning och ambition tillräcklig för:

- **Att till nästa generation lämna över ett samhälle där landets stora miljöproblem är lösta?**

Planförslaget har en hög ambitionsnivå både avseende den bebyggda miljön och för skyddet av biologiska värden. Förslaget kommer att leda till att fler värdefulla naturområden ges ett långsiktigt skydd och den understödjer ett aktivt vattenförvaltningsarbete, vilket bör ge förutsättningar för att på sikt komma till rätta med övergödning och andra problem i kommunens sjöar och vattendrag. Det krävs dock en vidareutveckling av planförslaget för att planens genomförande inte ska riskera leda till att viktiga kulturhistoriska värden går förlorade.

För att begränsa transportsektorns klimatpåverkan ska ny bebyggelse huvudsakligen lokaliseras i kollektivtrafiknära lägen och cyklandet ska underlättas. Miljö- och energikrav ställs på ny bebyggelse. Ett genomförande av planförslaget främjar både ett mer miljövänligt resande och ett energieffektivt boende. Planförslaget innefattar dock ny väginfrastruktur som främjar bilresandet och generera ny biltrafik.

Planförslagets riktlinjer och åtgärder bedöms sammantaget vara otillräckliga för att uppväga den mycket kraftiga biltrafikökning som prognostiserats för regionen. Huddinges klimatpåverkan bedöms därför inte komma att minska i den omfattning som krävs för att uppnå de utsläppsminskningar som kommer att krävas för att uppnå lokala, regionala och nationella mål.

- **Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen?**

De stora miljörelaterade folkhälsofrågorna har bara till delar hanterats tillfredsställande i planförslaget. Fysisk aktivitet och friluftsliv främjas medan den svåra bullersituationen i kommunen kan antas kvarstå. Buller i befintliga bostadsområden och i människors närmiljöer behandlas i stort sett inte alls. Framtidens Huddingebor kommer sannolikt inte ha en bättre bullersituation än dagens; Snarare sämre då fler transporter och ny infrastruktur innebär att nya bullerkällor tillkommer och att mer buller alstras från de befintliga väg- och spårnäten.

Planförslaget underlättar människors möjlighet att få regelbunden motion och ökar förutsättningarna för en hälsofrämjande avkopplande fritid. Såväl ur ett hälso- som socioekonomiskt perspektiv är det positivt att planförslaget främjar ett ökat cyklande. Planförslaget understödjer ett resande med kollektivtrafik vilket bör ha en positiv inverkan på luftföroreningssituationen utefter de stora vägarna. Planförslaget innehåller dock stora satsningar på ny väginfrastruktur som driver på trafikutvecklingen. Bilresande, speciellt det som görs i trafiktunnlar, utsätter trafikanter för höga luftföroreningshalter. Detta eftersom föroreningshalterna i gaturum och trafiktunnlar ofta är långt högre än vad som tillåts på andra platser.

Leder planen till:

- **Att naturen förvaltas väl och ges ett långsiktigt skydd?**

Planförslaget bedöms innebära att kommunens stora naturområden i stort kommer att förbli oexploaterade. Ytterligare ett par områden kommer att skyddas som naturreservat. Samtidigt resulterar utbyggnaden av ny trafikinfrastruktur i betydande intrång och fragmentering av naturområden med mycket höga värden. Riktlinjerna för förvaltningen av kommunens natur- och jordbruksmarkers är ändamålsenliga, med tydlig inriktning på människors rekreation och upplevelser. En god förvaltning av kommunens sjöar och vattendrag understöds av planförslaget. Upprättade åtgärdsprogram kommer att genomföras.

Den planerade bebyggelseutvecklingen kommer att ta bostadsnära naturmark i anspråk, dels genom att befintliga bebyggelseområden byggs ut och byggs tätare och dels av den större exploatering som planeras i Glömstadalen. En exploatering av Glömstadalen riskerar att skada natur- och kulturmiljövärden och kan påverka viktiga samband och funktioner i den regionala grönstrukturen. En aktiv utbyggnad av parker kommer att ge en viss kompensation för förlust av lokal, bostadsnära naturmark.

- **En god hushållning med naturens och samhällets resurser?**

Trots att planförutsättningarna är en drygt 40 procentig befolkningsökning, tas en relativt begränsad del av kommunens oexploaterade mark i anspråk. Förtätning av befintliga bebyggelseområden är ett resurseffektivt sätt att dels begränsa markkonsumtionen och dels utnyttja redan existerande kommunalteknisk infrastruktur. Planförslaget innehåller dessutom riktlinjer med krav på låg energiförbrukning i ny bebyggelse på kommunal mark.

Planförslagets inriktning på att begränsa biltrafik till förmån för kollektivtrafik och cykeltrafik innebär även det en hushållning med såväl naturens ändliga resurser som med samhällets resurser. Mer kollektivtrafikresande kan till exempel begränsa behovet av ny väginfrastruktur. Planförslaget understödjer emellertid samtidigt en växande varukonsumtion i form av externhandel. En satsning på externhandel motverkar planförslagets övergripande ambition att begränsa biltrafiktillväxten.

- **Att hänsyn tas till kommande generationers välbefinnande och att tidigare generationer fotspår bevaras och vårdas?**

Planförslaget har ett tydligt flergenerationsperspektiv i sin huvudinriktning att bekämpa transportsektorns långsiktiga påverkan på miljö och klimat. Att inrätta naturreservat är också ett sätt att värna om framtida generationers välbefinnande. Ett aktivt arbete för att restaurera kommunens vattenmiljöer visar på ansvar för såväl vår som tidigare generationers miljöskuld.

Planförslaget tar sig emellertid inte an vissa väsentliga miljöproblem som är mer direkt knutna till människors välbefinnande och säkerhet. Kommande generationens utsatthet för buller och olycksrisker avgörs till stor del hur dagens generation bygger det samhälle vi överlämnar. Planförslaget är samtidigt förhållandevis svagt utvecklat vad gäller kulturmiljöfrågor. Skyddet av kommunens rika kulturarv är viktigt för dagens människor, men än mer viktigt för kommande generationer. Genom välutvecklade riktlinjer i översiktsplanen skulle möjligheten att tillvarata viktiga kulturhistoriska värden i samhällsbyggandet öka.

8 UPPFÖLJNING AV PLANENS MILJÖPÅVERKAN

Enligt miljöbalken³⁴ ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för ”de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför”. Såväl den förutsedda som den oförutsedda betydande miljöpåverkan ska följas upp.

Förslag på uppföljning

Planens miljöpåverkan bör följas upp i två avseenden. Kommunen behöver dels kontinuerligt följa tillståndet i miljön och hälsoläget hos befolkningen och dels regelbundet identifiera och utvärdera i vilken grad översiktsplanens riktlinjer för miljö och hälsa får genomslag i stadens planering och beslutsfattande.

Den första delen, att följa det faktiska miljötillståndet i kommunen, tillgodoses genom den uppföljning som görs inom ramen för kommunens årliga Miljöbokslut. Viktigt för uppföljningen är Luftvårdsförbundets luftkvalitetsövervakning liksom stadens årliga rapporter till Vattenmyndigheten om vattenförekomsternas miljöstatus. Befolkningens hälsoläge övervakas genom den uppföljning som varje mandatperiod görs i kommunens hållbarhetsrapport.

Såväl de inhämtade uppgifterna om miljöförhållandena som uppgifterna om befolkningens hälsotillstånd bör sammanställas som underlag till den aktualitetsförklaring som görs av översiktsplanen minst en gång varje mandatperiod. För att det ska gå att utläsa i vilken grad översiktsplanen kan behöva ändras för att tillgodose nationella och regionala miljömål, bör

sammanställningen även innehålla relevant regional och nationell miljöstatistik.

Den andra delen av uppföljningen, som är specifikt inriktad på planens direkta och indirekta miljöpåverkan, bör ta sikte på de program och planer varigenom översiktsplanens intentioner ska få genomslag såsom: Trafikstrategi, Parkeringsstrategi, VA-plan, Klimat- och energiplan, Näringslivsstrategi samt exploateringsavtal och detaljplaner. Uppföljningarna bör genomföras regelbundet, varje eller vartannat år.

I de fall uppföljningarna visar att översiktsplanens intentioner och riktlinjer avseende skyddet av miljön och människors hälsa inte har tillgodosetts i efterföljande planer och program, bör en avvikelserapport upprättas. Rapporten bör innehålla en beskrivning av avvikelserna samt förslag på åtgärder för att minimera den oönskade effekten. Rapporten bör gå till ansvarig nämnd för beslut om eventuella åtgärder. En sammanställning av avvikelserapporter och tillhörande nämndbeslut bör finnas som underlag inför stadens aktualitetsförklaringar av översiktsplanen.

³⁴ 6 kap 12 § punkt 9 miljöbalken.

9 KÄLLOR

Offentligt tryck

Buller inomhus, SOSFS 2005:6, Socialstyrelsen, 2005

Buller i planeringen – Planera för bostäder i områden utsatta för buller från väg- och spårtrafik, Allmänna råd 2008:1, Boverket, 2008

Den byggda miljös påverkan på fysisk aktivitet – En kunskapssammanställning för regeringsuppdraget ”Byggd miljö och fysisk aktivitet”, Faskunger Johan, Folkhälsoinstitutet, 2009

Förstudie Spårväg syd Remisshandling, Storstockholms Lokaltrafik, augusti 2011

Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program, Naturvårdsverket, 2009

Klimatanpassning i fysisk planering – Vägledning från länsstyrelserna, Länsstyrelserna, 2012

Klimat- och energistrategi för Stockholms län, Remissversion, Länsstyrelsen i Stockholms län, juni 2011

Länsplan för regional infrastruktur i Stockholms län 2010-2021, Rapport 2010:10, Länsstyrelsen i Stockholms län, fastställd av Länsstyrelsen den 31 maj 2010

Miljöbalk (SFS: 1998:808)

Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen – En vägledning, Boverket, 2006

Plan- och bygglag (SFS: 1987:10)

Regional klimatsammanställning – Stockholms län, Rapport Nr 2010-78. SMHI, augusti 2010

RUFS 2010, Regionplanekontoret Stockholms läns Landsting, maj 2010

Sammanställning av nationella mål, planer och program med betydelse för fysisk samhällsplanering, Boverket november 2011

Stockholmsregionens energiframtid 2010-2050 Vägen till minskad klimatpåverkan, Slutrapport Energistudien för Stockholmsregionen, Regionplane- och Trafikkontoret, 2009

Stockholm – varmare, blötare, Klimat- och sårbarhetsanalys för Stockholms län, Länsstyrelsen i Stockholms län, 2011

Trafikverkets planeringsunderlag för begränsad klimatpåverkan, publikation nr 2010:95, 2010

Tyresån Åtgärdsprogram 2010-2015, Länsstyrelsen i Stockholms län, 2010

Kommunalt underlag

Aktualitetsprövning av översiktsplanen, Kommunstyrelsens förvaltning Huddinge kommun, maj 2009

Dagvattenstrategi, Huddinge kommun, maj 2000

Ett hållbart Huddinge - Mål och krav för ett hållbart samhälle, Huddinge kommun, oktober 2010

Fakta om Huddinge kommun, maj 2011

Fördjupad Översiktsplan Kungens kurva, Samrådsförslag, Huddinge kommun, mars 2010

Fördjupning av översiktsplaner Flemingsberg, Samrådshandling, Botkyrka och Huddinge kommuner, september 2009

Fördjupning av översiktsplan för Storängen, Huddinge kommun, juni 2009

Flemingsberg Masmå Tre scenarier för fortsatt utveckling, Huddinge kommun 2012

Handelspolicy för Huddinge kommun, kortversion

Huddinges grönstruktur, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen Huddinge kommun, februari 2012

Inriktningsbeslut för Översiktsplan 2030, Huddinge kommunfullmäktige, maj 2011

Klimat och energiplan för Huddinge, Huddinge kommun, juni 2010

Kommunövergripande trafikprognos Huddinge kommun Version 1.1, WSP 2012-04-16

Lokal Agenda 21 för Huddinge 2009-2015, Huddinge kommun

Miljöbokslut 2010, Huddinge kommun, 2011

Mål och budget 2012, Huddinge kommun, juni 2011

Planeringsförrutsättningar 2013, Huddinge kommun, mars 2012

Rapport folkhälsa 2009 Uppföljning av en plan för bättre folkhälsa, Huddinge kommun, 2009

SKOP, Rapport till Huddinge kommun, Enkät levnadsförhållanden, våren 2009

Trafikstrategi för Huddinge kommun -Vägen mot ett hållbart och attraktivt samhälle, Remissutgåva november 2011

VA-utbyggnadsprogram, Huddinge kommun, januari 2004

Översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys Huddinge, utkast 2012-05-21

Översiktsplan 2000, Huddinge kommunfullmäktige, december 2001

Digitala källor

<http://www.huddinge.se/sv/bygga-bo-och-miljo/>

<http://www.lst.se>

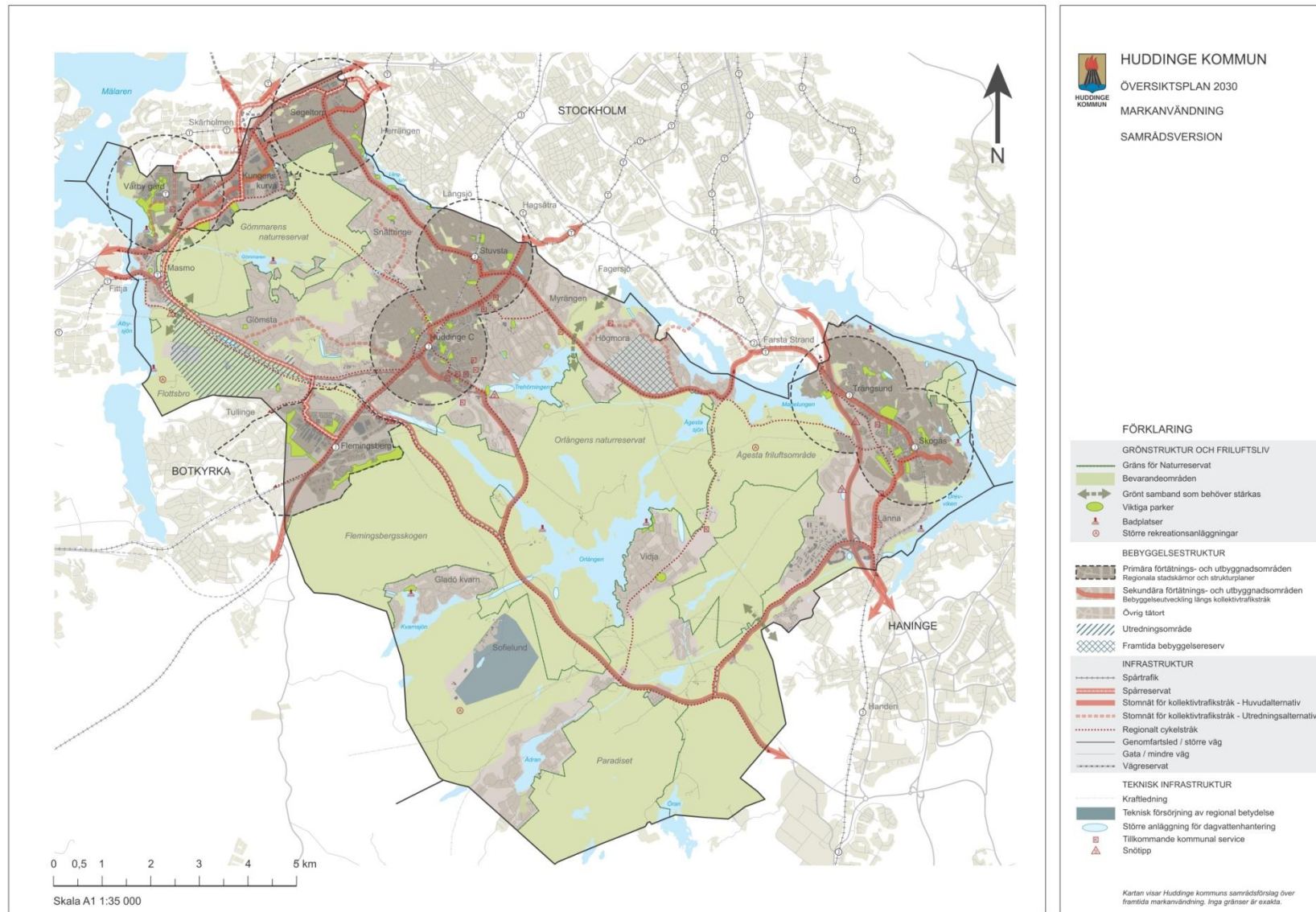
<http://www.rus.lst.se/>

<http://slb.nu/lvf/>

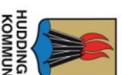
<http://www.trafikverket.se/Privat/Projekt/Stockholm/Vag-259-Sodertornsleden/>

<http://www.viss.lst.se/>

BILAGA 1 MARKANVÄNDNINGSKARTA

ÖVERSIKTSPLAN 2030

Antagen av kommunfullmäktige 2 maj 2011

Inriktningsbeslut för Översiktsplan 2030

Inriktningsbeslutet för Huddinge kommuns nya översiktsplan sammanfattas i fyra huvudinriktningar med ett antal delmålsättningar. Inriktningen ska läsas som en helhet.

Fler arbetsplatser inom tillväxtbranscher samt levande stadsmiljöer

Delmål:

- Huddinge eftersträvar ett mer levande samhälle med goda livsmiljöer genom att blanda bostäder, arbetsplatser och service samt genom att komplettera kommunens handelsområden med bostäder, upplevelser och kultur.
- Kommunen styr aktivt markanvändningen för att prioritera etablering och utveckling av företag inom tjänste- och kunskapssektorn.
- Huddinge Centrum är kommunens administrativa centrum. Den primära tillväxten sker i Flemingsberg och Kungens kurva.

Ett grönt och hållbart Huddinge med en ansvarsfull samhällsutveckling

Delmål:

- Huddinge värnar naturreservaten, de gröna klara, sjöar och vattendrag samt bevarar och utvecklar högkvalitativa parker och grönområden.
- Huddinge har välkända och tillgängliga grönområden.
- Exploatering sker i första hand i anslutning till befintliga områden i goda infrastruktur- och kollektivtrafklägen.
- Huddinge strävar efter att vara ett samhälle med en effektiv markanvändning där hållbarhet ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv prioriteras.

Huddinge växer och sammanhållningen ökar genom att kommunens olika delar binds samman och levandegörs

Delmål:

- Huddinge växer i takt med länet, primärt genom förtätning i kollektivtrafiknära lägen.
- Huddinges sammanhållning stärks genom fler mötesplatser, blandade upplåtelseformer, bostadstyper och funktioner samt genom att områden binds ihop.
- Huddinges naturområden bevaras men försiktig exploatering kan ske i grönområden i nära anslutning till befintlig bebyggelse.

De regionala infrastrukturprojekten genomförs och inom kommunen prioriteras gång-, cykel- och kollektivtrafik

Delmål:

- Kommunen verkar för att de regionala projekten med spårväg och vägar genomförs.
- Inom kommunen prioriteras gång-, cykel och kollektivtrafik.
- Kollektivtrafiken är utgångspunkten vid all planering och områden byggs ut så att en turtätare kollektivtrafik främjas.

BILAGA 2 HUDDINGE KOMMUNS INRIKTNINGSBESLUT

BILAGA 3 NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL

Det övergripande målet för Sveriges miljöpolitik är att *”till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”*. Detta övergripande mål har konkretiserats i sexton miljö kvalitetsmål.

BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

”Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.”

FRISK LUFT

”Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.”

BARA NATURLIG FÖRSURNING

”De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i tekniska markförlagda material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hällristningar.”

GIFTFRI MILJÖ

”Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.”

SKYDDANDE OZONSKIKT

”Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.”

SÄKER STRÅLMILJÖ

”Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.”

INGEN ÖVERGÖDNING

”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.”

LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

”Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.”

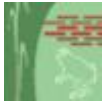
GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET

”Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.”

HAV I BALANS SAMT LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD

”Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”

MYLLRANDE VÅTMARKER

”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.”

LEVANDE SKOGAR

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.”

STORSLAGEN FJÄLLMILJÖ

”Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”

GOD BEBYGGD MILJÖ

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

BILAGA 4 FOLKHÄLSOMÅL

Det övergripande syftet med Sveriges folkhälsopolitik är att ”*skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen*”. Detta övergripande mål har konkretiserats i följande elva folkhälsomål:

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE I SAMHÄLLET

EKONOMISK OCH SOCIAL TRYGGHET

TRYGGA OCH GODA UPPVÄXTVILLKOR

ÖKAD HÄLSA I ARBETSLIVET

SUNDA OCH SÄKRA MILJÖER OCH PRODUKTER

EN MER HÄLSÖFRÄMJANDE HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

GOTT SKYDD MOT SMITTSPRIDNING

TRYGG OCH SÄKER SEXUALITET MED GOD REPRODUKTIV HÄLSA

ÖKAD FYSISK AKTIVITET

GODA MATVANOR OCH SÄKRA LIVMEDEL

MINSKAT BRUK AV TOBAK OCH ALKOHOL, ETT SAMHÄLLE FRITT FRÅN NARKOTIKA OCH DOPNING SAMT MINSKADE SKADEVERKNINGAR AV ÖVERDRIVET SPELANDE

BILAGA 5 HUDDINGE KOMMUNS VATTENFÖREKOMSTER

Vattenförekomst	Ekologisk status	Tidsfrist	Risk	Kemisk status*	Tidsfrist	Risk
Sjöar och vattendrag						
Orlången	 Måttlig	2021	Ja	 God	2015	-
Husbyån	 Otillfredsställande	2021	Ja	 God	2015	-
Magelungen	 Måttlig	2021	Ja	 God	2015	-
Albysjön	 God	2015	-	 God	2015	-
Vitsån	 Måttlig	2021	Ja	 God	2015	-
Tyresån-Norrån	 Måttlig	2021	Ja	 God	2015	-
Drevviken	 Måttlig	2021	Ja	 God	2015	-
Mälaren-Stockholm	 God	2015	Ja	 Uppnår ej god	2015**	Ja
Grundvatten	Kvantitativ status	Tidsfrist	Risk	Kemisk status	Tidsfrist	Risk
Tuillingeåsen-Ekebyhov. Riksten	 God	2015	-	 God	2015	Ja

Ekologisk/Kemisk/Kvantitativ status: Den nuvarande status som vattenförekomsten har, **Tidsfrist:** Det år då god status ska vara uppnådd, **Risk:** Risk för att god status inte uppnås i tid

*Exklusive kvicksilver, ** Undantag: Tributyltenn-föreningar 2021

WSP Sverige
Arenavägen 7
121 88 Stockholm-Globen
Tel: 08-688 60 00
Fax: 08-688 69 99
www.wspgroup.se

UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

